

Załącznik Nr 1
do uchwały Rady Gminy Słupsk
z dnia 19.12.2003r.

Gminna strategia
integracji
i polityki
społecznej
Gminy Słupsk
w latach
2004 - 2015

Słupsk, grudzień 2003r.

Polityka społeczna - to działania państwa oraz innych podmiotów publicznych i sił społecznych, które zajmują się kształtowaniem warunków życia ludności oraz stosunków międzyludzkich (zwłaszcza w środowisku zamieszkania i pracy). Inaczej mówiąc są to wszelkie formy aktywności różnych podmiotów, które kształtują jakość życia ludzi. Definiując pojęcie polityki społecznej w sposób szerszy powiemy, że jest to działalności państwa i innych organizacji w dziedzinie kształtowania warunków życia i pracy ludności oraz stosunków społecznych mające na celu m. in. zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego, zaspokojenia potrzeb wyższego rzędu i zapewnienie ładu społecznego. Realizowana jest przez wiele polityk szczegółowych np. polityka emerytalno-rentowa, pomocy społecznej, ochrony zdrowia, zatrudnienia, rodziny, mieszkaniowa i socjalizacyjna.

Przedmiotem jej zainteresowań są potrzeby, ich rodzaje, stan i sposób ich zaspokojenia z punktu widzenia celu generalnego jakim jest postęp społeczny (ciąg zmian społecznych, którym przypisujemy pozytywne cechy, odzwierciedlających się poprzez realizację programów służących pewnym wartościom , połączonych z pragmatycznym podejściem do sposobów i tempa ich osiągnięcia). Składa się on z trzech elementów: z rozwoju gospodarczego, z poprawy jakości życia, która jest efektem doskonalenia stosunków międzyludzkich w skali międzynarodowej, krajowej, lokalnej oraz ze swoistej nowej jakości całości życia społecznego. Powinien się on charakteryzować działaniem na rzecz przekształceń warunków bytu i pracy, stosunków międzyludzkich, struktury społecznej i osobowości ludzkiej.

Określając cele polityki społecznej wymienić należy:

- bezpieczeństwo socjalne, które obejmuje zapewnienie dochodów i usług w sytuacji wystąpienia ryzyka socjalnego (choroba, inwalidztwo, starość, śmierć, bezrobocie),
- inwestycje w człowieka – tworzenie równych szans rozwoju ludzi, kształcenie młodego pokolenia (są czynnikiem rozwoju ekonomicznego sprawiając, że wartości socjalne uzależnione są od polityki gospodarczej),
- pokój społeczny – jest podstawa stabilizacji życiowej ludzi, współpracy w osiąganiu celów, tolerancji różnic między ludźmi. Wartość pokoju społecznego rośnie wraz z osiąganiem dobrobytu i stabilizacji politycznej,
- życie rodzinne – akcentowanie życia rodzinnego oznacza powrót do wartości związków między ludźmi o poczucia bezpieczeństwa na podstawie więzi emocjonalnych i uczuciowych. Wychowanie przyszłych generacji wymaga wsparcie rodzin nie tylko ubogich i nie tylko materialnego ze strony osób i instytucji.

Wśród dziedzin polityki społecznej wymienić należy między innymi politykę zabezpieczenia społecznego, politykę ochrony zdrowia, politykę zatrudnienia. Są to dziedziny, których nie da się pominąć każdego dnia, przez każdego człowieka biorącego udział w życiu społecznym. Nie ważne jest, czy będzie to osoba bogata, polityk, ludzie żyjący na średnim poziomie czy ludzie z marginesu społecznego, każdy z nich korzysta ze świadczeń społecznych w mniejszym lub większym zakresie.

Definiując pojęcie zabezpieczenia społecznego w sposób najbardziej ogólny można powiedzieć, że jest to system świadczeń do których obywatele mają prawa lub z których mają możliwość korzystania na podstawie określonych przepisów. Obejmuje więc ono różnego rodzaju ubezpieczenia społeczne, świadczenia o charakterze zaopatrzeniowym, pomoc społeczną, ochronę zdrowia czy rehabilitację inwalidów.

Dla polityki społecznej, najistotniejsze jest takie skonstruowanie zabezpieczenia społecznego, aby zachowana została godność człowieka, zwłaszcza starego i niepełnosprawnego oraz takie ich ukształtowanie w stosunku do wkładu danej osoby w pomyślność społeczeństwa i jego rozwój gospodarczy, by odpowiadały poczuciu sprawiedliwości.

Z tytułu zabezpieczenia społecznego przewidywane są świadczenia, takie jak ubezpieczenia (chorobowe, wypadkowe, emerytalne, od bezrobocia), pomoc społeczna, polegająca na wspieraniu ludzi w trudnych sytuacjach życiowych, w których nie są oni w stanie poradzić sobie samodzielnie (realizacja tego zadania spoczywa na administracji rządowej, samorządowej w nierozłącznym współdziałaniu z organizacjami charytatywnymi).

Problematyka pracy i zatrudnienia jest częścią ogólniejszych problemów społecznych i ekonomicznych. Polityka społeczna zajmuje się tymi aspektami pracy, które są związane z potrzebami człowieka tj. zajmuje się doradztwem dla młodzieży i rodziców w zakresie wyboru zawodu, w związku z optymalizacją wykorzystanie siły roboczej. Następnie formułuje wnioski po adresem polityki ekonomicznej w sprawie pełniejszego wykorzystania zasobów pracy, pod adresem systemu kształcenia w sprawie struktury kształcenia.

Rozwiązanie problemu bezrobocia jest przede wszystkim zadaniem polityki ekonomicznej, wynika z działania określonych mechanizmów gospodarki rynkowej i może być skutecznie ograniczone lub rozwiązane przez korektę niektórych instytucji rynku i przy pomocy instrumentów ekonomicznych. Do zadań realizowanych w kraju zaliczyć można tworzenie nowych miejsc pracy, ochronę prawne przed utratą pracy, świadczenia socjalne, utrzymywanie zagrożonych zakładów pracy. Natomiast polityka społeczna ingeruje w ranach ochrony jednostki przed utratą miejsca pracy, ochrona egzystencji osób pozbawionych pracy.

Świadczenia socjalne gwarantowane bezrobotnym powinny z jednej strony zapewnić bezrobotnemu minimum życiowe ale także powinny zachęcać do podjęcia pracy.

Kolejną swoistą dziedziną polityki społecznej jest polityka ochrony zdrowia obejmująca oddziaływanie na wszystkie czynniki bezpośrednie i pośrednie, mające wpływ na stan zdrowia człowieka. Przyjmuje się więc, że polityka ochrony zdrowia obejmuje politykę kształtowania kultury zdrowotnej, politykę ochrony środowiska naturalnego, politykę bezpieczeństwa pracy politykę ochrony konsumenta przed szkodliwymi składnikami żywności. Cele społeczne polityki zdrowotnej dotyczą zapewnienia wszystkim równych szans rozwoju i ochrony zdrowia, zapobiegania chorobom, zgonom niepełnosprawnościom oraz taką organizację leczenia z troską o chorego i poszanowaniem jego godności. Głównym zagadnieniem społecznych aspektów polityki ochrony zdrowia jest zagadnienie społecznej dostępności do usług zdrowotnych i ich jakość.

Wstąpienie Polski w struktury Unii Europejskiej powoduje, że jako kraj stowarzyszony musi nie tylko gospodarczo, ale także na bazie polityki społecznej dostosować się do wymogów Wspólnoty.

Procesy dostosowawcze do wymogów Unii stanowią wyzwanie dla krajowej polityki społecznej, która z jednej strony powinna sprostać zobowiązaniom przyjętym wobec zewnętrznych partnerów, a z drugiej nie może nie uwzględniać wewnętrznych uwarunkowań społeczno-gospodarczych. Te wewnętrzne uwarunkowania to między innymi masowe bezrobocie, duże obszary ubóstwa, znaczące zróżnicowanie wynagrodzeń, czy postępująca marginalizacja niektórych grup społecznych.

W obecnej dobie niezbędne staje się odejście od spychania polityki społecznej na margines działań interwencyjnych i doraźnych nastawionych głównie na łagodzenie skutków i przygotowanie programów koordynujących jej funkcjonowanie tak na poziomie całego kraju, jak i na poziomie lokalnym.

Władze samorządowe realizujące politykę społeczną na poziomie lokalnym (także przy współdziałaniu innych podmiotów) powinny rozumieć ją jako opartą na określonych zasadach, normach i wartościach przewodnik działania w celu:

1. kształtowania warunków życia ludności oraz stosunków międzyludzkich, ogólnych warunków rozwoju (zdrowia, oświata, kultura, środowisko pracy, mieszkania itp.),
2. harmonizowania i godzenia rozbieżnych interesów różnych grup społecznych, a w tym samym tworzenia warunków dla pokoju społecznego między kapitałem a pracą,

3. obrony człowieka przed niezaspokojeniem jego potrzeb – od najbardziej podstawowych do wyższego rzędu, rozwojowych,
4. tworzenia warunków dla postępu społecznego,
5. wpływania na ewolucję i zaspokajanie potrzeb,
6. sprostania aktualnym problemom i przyszłym nieprzewidywalnym, nieoczekiwanym sytuacjom.

Zadaniem polityki społecznej jest zatem z jednej strony kształtowanie zasad podziału, regulowanie instytucjonalnej struktury sfery społecznej, regulowanie systemów finansowo-ekonomicznych i ich funkcjonowania – inaczej mówiąc, określenie sposobu wydawania publicznych pieniędzy, by efektywnie zaspokajać potrzeby jednostek i grup i/lub rozwiązywać problemy społeczne. Z drugiej zaś strony definiuje ona kategorie korzystających (beneficjentów) z systemu wsparcia społecznego oraz zasady współuczestnictwa (partycypacji) odbiorców świadczeń i usług socjalnych.

Obecnie realizowanie aktywnych form polityki społecznej przestaje być wyłącznie przejawem woli politycznej i przechodzi w sferę konieczności, czystego pragmatyzmu. Kreatorzy lokalnej polityki społecznej zmuszani są coraz częściej przez szybko zmieniające się wydarzenia i procesy społeczne do uruchomienia wszystkich dostępnych zasobów społeczności w procesie budowania funkcjonalnego systemu instytucji i poczucia bezpieczeństwa socjalnego obywateli oraz poprawy funkcjonowania w obszarach decydujących o jakości życia społeczności.

Każda społeczność wypracowuje właściwe dla siebie systemy wsparcia uruchamiane w przypadku pojawienia się problemów społecznych lub wówczas, gdy jednostka lub grupa znajdzie się w trudnej sytuacji życiowej, której przezwyciężenie wykracza poza ich własne środki, możliwości i uprawnienia. Celem głównym władz publicznych w tej sferze działań socjalnych jest zatem dbałość o to, by jednostki i rodziny (zwłaszcza żyjące w trudnych warunkach) miały dostęp do systemu wsparcia społecznego i zasobów społecznych umożliwiających osiągnięcie potencjału koniecznego do samodzielnego funkcjonowania.

W tej sytuacji konieczne staje się poszerzenie pola gwarancji bezpieczeństwa socjalnego przez uzupełnienie zasady wspierania w zagrożeniu (po stwierdzeniu, co się komu przydarzyło rozwiązuje się istniejące problemy) stosowaniem taktyki wyprzedzania zdarzeń (przewidywanie tego, co może się przytrafić jednostce lub grupie i zapobieganie tym przewidywanym sytuacjom).

GLOBALNE ZASADY I CELE LOKALNEJ POLITYKI SPOŁECZNEJ.

Politykę społeczną tworzą zasady, którymi się ona kieruje oraz normy, które wskazują sposób w jaki zasady będą zastosowane w procesie kierowania, zarządzania (sprawowania władzy). Uogólniając można powiedzieć, że polityka społeczna w szerokim ujęciu, to działania rozpięte pomiędzy:

1. zasobnością a deficytem,
2. rozwojem a degradacją,
3. normą a dewiacją,
4. uprawnieniami i ograniczeniami,
5. indywidualizmem a kolektywizmem,
6. dobrem jednostki a dobrem zbiorowości,
7. równością i nierównością,
8. elitarnością i egalitaryzmem,
9. bezpieczeństwem a zagrożeniem,
10. dostępnością a marginalizacją,
11. partycypacją a wykluczeniem,
12. zaradnością a zależnością,
13. wolnością/ wyborem a przymusem.

Polityka jako przewodnik, wskazówka działania, zadeklarowane w zasadach wartości, określa i wyjaśnia możliwości i cele osiągnięć organizacyjnych, instytucjonalnych, wymusza odpowiednie zachowania nakreślając przydział odpowiedzialności i towarzyszącą temu delegację kompetencji (władzy) na wszystkie poziomy organizacyjne.

STRATEGIE LOKALNEJ POLITYKI SPOŁECZNEJ.

Strategia kojarzona jest zawsze z podejmowaniem decyzji, zawiera bowiem istotne z punktu widzenia celów wzory działania i pociąga za sobą adekwatne do realizacji celów rozmieszczenie zasobów i decyzji.

Polityka wskazuje, jak określona strategia winna być realizowana, czego oczekuje się od jej realizacji i jakie obejmuje możliwości i cele.

Strategia wskazuje drogę osiągnięcia celów w konkretnych warunkach i z wykorzystaniem posiadanych zasobów, odzwierciedlając środki, za pomocą których cele te będą osiągnięte. Służy zatem redukcji niepewności, bowiem minimalizuje nieoczekiwany lub nieprzewidywalny przebieg działań, służy także osiągnięciu zdolności rozwiązywania problemów wywoływanych przez zdarzenia i czynniki zewnętrzne w oparciu o zasoby i działania generowane wewnątrz własnej struktury.

I. Strategia interwencji.

- dominacja działań i programów o cechach ratownictwa służących „gaszeniu pożarów”, których źródłem jest niedostatek, ubóstwo, nierówności społeczne, niedostosowanie, dewiacje i patologie społeczne,
- koncentracja programów głównie na skutkach, nie zaś na przyczynach zjawisk negatywnych i problemów społecznych – celem działań interwencyjnych jest usuwanie negatywnych zjawisk i rozładowywanie napięć społecznych,
- rozwój zrębów profilaktyki wtórnej, adresowanej do jednostek i grup zagrożonych utratą bezpieczeństwa socjalnego, dewiacją lub patologią – przewaga programów prewencyjnych zmierzających do ograniczenia zjawisk negatywnych, adresowanych do osób i grup, które przekroczyły próg zagrożenia,
- główna rola przypada sektorowi publicznemu – uzupełnienie stanowi samopomoc i zaradność społeczna.

II. Strategia asekuracji

- dysponowanie procedurami i narzędziami służącymi antycypacji zagrożeń i zjawisk je wywołujących oraz koncentrowanie uwagi przede wszystkim na wyprzedzaniu zdarzeń. Wymóg diagnozy z elementami prognostycznymi oraz rozbudowanych programów profilaktyki pierwotnej adresowanych do szerszej zbiorowości,
- dominacja zróżnicowanych działań uprzedzających pojawienie się sytuacji zagrażających bezpieczeństwu socjalnemu i łaadowi społecznemu (ubezpieczenia społeczne, świadczenia zaopatrzeniowe i opiekuńcze),
- dużą rolę odgrywają eksperci oraz instytucje sektora publicznego, a także organizacje pozarządowe służące informacjami przydatnymi do diagnozy i prognozy oraz pełniących rolę komplementarną w systemie świadczeń i usług społecznych.

III. Strategia kompensacji.

- kształtowanie zasad podziału w sferze spożycia zbiorowego oraz dostępu do dóbr i usług uwzględniających preferencje społeczne,
- słaba obecność interwencji i ratownictwa w czystej postaci (dystrybucja ma niwelować luki i deficyty),
- silne eksponowanie i promowanie przezorności i aktywności własnej obywateli oraz nacisk na zróżnicowaną w formach profilaktykę adresowaną do tzw. grup wiodących np. dzieci, kobiet, uczestników systemu edukacji, podmiotów promujących zdrowie,
- zróżnicowany sektorowo rynek świadczeń i usług społecznych – sektor pozarządowy pełni rolę istotnego zasobu służącego kompensacji deficytów i luk w sferze usług publicznych.

IV. Strategia partycypacji.

- realizacja aktywnych form przeciwdziałających wszelkim przejawom i warunkom sprzyjającym dyskryminacji, wykluczeniu społecznemu i marginalizacji,
- położenie akcentu na działania i programy służące integracji społecznej – strategia zakłada świadome utrwalanie i kierowanie czynnikami i procesami integracyjnymi a także eliminowanie/neutralizowanie czynników dezintegrujących,

- rolę wiodącą w promowaniu, tworzeniu warunków i utrzymywaniu integracji społecznej odgrywa sektor obywatelski - w relacjach międzysektorowych obowiązującą regułą jest partnerstwo i planowanie partnerskie.

ANALIZA

SWOT

MOCNE STRONY

- dobre przygotowanie zawodowe pracowników
- umiejętne dysponowanie środkami
- kadra przygotowania do wyzwań
- systematyczne kontakty ze społecznością lokalną
- znajomość środowiska
- profesjonalizm
- otwarcie na nadchodzące zmiany
- świadomość konieczności zmian

SŁABE STRONY

- ograniczone środki budżetowe
- wysoki poziom bezrobocia
- brak mieszkań chronionych
- bierność i roszczeniowość osób korzystających z systemu wsparcia
- pokoleniowość osób korzystających z pomocy
- sztywny podział środków na określone zadania
- znikome rozumienie zagadnień problematyki społecznej
- niski poziom zorganizowania społeczności lokalnej
- bezdomność
- słabo rozwinięta sieć placówek pomocy społecznej
- brak możliwości usamodzielniania rodzin
- narkomania i alkoholizm
- bezdomność
- brak rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka

SZANSE

- wzmocnienie gospodarki
- szkolenia
- pomoc ze środków Unii Europejskiej
- profilaktyka
- stworzenie nowych miejsc pracy
- przeznaczanie większych środków finansowych na pomoc społeczną
- stabilne, spójne przepisy
- nowe źródła finansowania
- udoskonalenie systemu opieki nad dzieckiem i rodziną
- znajomość potrzeb lokalnego środowiska
- wzrost aktywności lokalnego społeczeństwa
- wzmocnienie pozycji pracownika socjalnego
- wspieranie osób i rodzin potrzebujących pomocy
- ochrona osób niezaradnych życiowo
- organizacja zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży
- ochrona młodzieży przed demoralizacją
- podział zadań i rozwój współpracy z sektorem pozarządowym
- pełne wykorzystanie możliwości organizacji pozarządowych
- wykorzystanie wolontariatu

ZAGROŻENIA

- niewystarczające środki na realizację zadań
- brak stabilności
- wzrost biurokracji
- bezdomność
- postępujące ubóstwo
- wzrastająca przestępczość
- niedostateczna opieka nad dzieckiem i rodziną
- uzależnienia
- znieczulica
- bezrobocie
- choroby społeczne
- minimalny rozwój gospodarczy
- brak rynków zbytu

MISJA

POLITYKA SPOŁECZNA

**ADEKWATNA DO POTRZEB SPOŁECZNYCH,
ZINTEGROWANY SYSTEM WSPIERANIA DZIECI, MŁODZIEŻY, OSÓB
SAMOTNYCH ORAZ RODZIN ZNAJDUJĄCYCH SIĘ CZASOWO LUB NA
STAŁE W TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ, MATERIALNEJ LUB
OBCIĄŻONYCH NIEKORZYSTNYMI DLA ICH ROZWOJU ZJAWISKAMI
SOCJOLOGICZNYMI.**

**SYSTEM OPARTY NA MODELOWEJ WSPÓŁPRACY OFICJALNYCH
STRUKTUR SAMORZĄDOWYCH Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI O
CHARAKTERZE SPOŁECZNYM.**

Cele strategiczne lokalnej polityki społecznej gminy Słupsk

1. Budowa społeczności funkcjonalnej - zaradni obywatele.

- a) stwarzanie (wspieranie), wzmacnianie warunków sprzyjających aktywności indywidualnej i zbiorowej stanowiącej podstawę utrzymania oraz osiągnięcia przynajmniej minimum gwarantującego egzystencję odpowiadającą współczesnemu rozumieniu godności ludzkiej (gospodarka, rynek pracy, instytucje publiczne, instytucje społeczeństwa obywatelskiego, system wsparcie społecznego),
- b) wzmacnianie wszelkich form rzecznictwa interesów i potrzeb osób. Grup, które utraciły samodzielność, niezależność i/lub którym grozi społeczne wykluczenie i marginalizacja - rzecznictwa w interesie jednostek i grup będących w słabszej pozycji wobec innych (na ogół nie z własnej woli i winy) nie jest decydowaniem lub działaniem za klienta - oznacza ono raczej mandat dla ochrony jego praw i dostarczanie informacji oraz wsparcie umożliwiającego podjęcie przez zainteresowanych decyzji najlepszej z możliwych.

2. Poprawa warunków i jakości życia mieszkańców społeczności.

- a) rozbudowa/poprawianie zasobów i funkcjonowania infrastruktury społecznej (urządzenia i instytucje służące społecznemu zaspokajaniu potrzeb),
- b) rozwijanie zróżnicowanych i zindywidualizowanych form wsparcia społecznego, pomocy społecznej i opieki środowiskowej (w tym zwłaszcza w zakresie wspierania organizacji pozarządowych),

3. Wzmacnianie potencjału społeczności, jej instytucji i zasobów.

- a) poszerzanie i stabilizowanie zasobów społecznych,
- b) pierwszeństwa dla działań sprzyjających maksymalizowaniu potencjału człowieka/grupy i ujawnianiu różnorodnych form zaradności jednostkowej/grupowej (edukacja, aktywizacja, partycypacja),

- c) stwarzanie pola aktywności obywatelskiej i wspieranie organizacyjno-finansowe działalności służącej wzmocnieniu i/lub odzyskiwaniu zdolności do samodzielnego funkcjonowania przez ludzi znajdujących się w przejściowo trudnej sytuacji,

4. Wzmacnianie potencjału jednostek i grup.

- a) poszerzanie/ wspieranie zasobów służących rozwojowi i osiągnięciu samodzielności, niezależności, zdolności do samoopieki i samopomocy – odbudowa/wspieranie naturalnej sieci pierwotnych kontaktów i stosunków społecznych jako istotnego elementu zasobów społecznych,
- b) promowanie programów służących dostarczaniu narzędzi zmiany własnego życia sprzyjających rozwojowi, kreatywności, niezależności (m. in. poradnictwo indywidualne i grupowe, asystowanie w działaniach modelujących zachowania jednostkowe i zbiorowe oraz w procesie aranżowania zmian).

5. Wyprzedzanie zdarzeń i/lub minimalizowanie możliwych do przewidzenia ich skutków.

- a) wspieranie rozwoju i przeciwdziałanie stanom grożącym degradacją społeczną, utratą bezpieczeństwa socjalnego i/lub samodzielności życiowej bądź niezależności (profilaktyka i prewencja, praca socjalna, monitorowanie i ewaluacja programów socjalnych).

6. Przeciwdziałanie dyskryminacji, marginalizacji i wykluczeniu społecznemu.

- a) preferowanie rozwiązań prawno-instytucjonalnych służących wsparciu jednostek/grup znajdujących się w potrzebie (zwłaszcza udziału organizacji pozarządowych), eliminujących lub redukujących groźbę społecznego odrzucenia, a także ograniczenie do minimum naznaczające odbiorców świadczeni, uprawnienia, ulgi i przywileje.

7. Koordynacja zadań polityki społecznej i ich włączanie w ogólną politykę lokalną (polityki szczegółowe, strategie sektorowe).

Strategiczne priorytety lokalnej polityki społecznej gminy Słupsk

I. Dzieci i młodzież.

Przyjęcie tego priorytetu stanowi szansę ustabilizowania działań władz samorządowych w sferze socjalnej i przysporzy umiejętności, kompetencji społecznych i samodzielności pokoleniom wchodzącym w dorosłe życie.

Polityka społeczna adresowana do dzieci i młodzieży oznacza zorganizowane, celowe działania władz publicznych i innych podmiotów służące ochronie warunków życia i rozwoju młodego pokolenia oraz tworzeniu, utrzymaniu i poprawie równego startu życiowego ludzi młodych, stwarzającego szanse budowy i wykorzystania potencjału jednostkowego i pokoleniowego, umożliwiającego przejmowanie odpowiedzialności za indywidualny i przyszły standard życia oraz miejsce w strukturze społecznej.

Zadania:

1. kształtowanie ogólnych warunków życia i rozwoju oraz dostępu dzieci i młodzieży do infrastruktury społecznej, a także usług i świadczeń społecznych (położenia materialne rodziny, zdrowia, edukacja, uczestnictwo w kulturze i życiu publicznym, rekreacja i wypoczynek, bezpieczeństwo),
2. stwarzanie równych szans edukacyjnych i wychowawczych,
3. wspieranie rodziny oraz instytucji oświatowych w procesie wychowania i socjalizacji,
4. tworzenie warunków umożliwiających pełne i aktywne uczestnictwo w kulturze oraz życiu społecznym,
5. tworzenie warunków i narzędzi budowania twórczych postaw i przedsiębiorczości, wrażliwości społecznej, umiejętności funkcjonowania w relacjach z innymi ludźmi, niezależności, poczucia kontroli nad własnym życiem oraz rozwiązywania problemów,
6. umacnianie poczucia przynależności i akceptacji, przeciwdziałającej alienacji, marginalizacji i społecznemu wykluczeniu,

7. ochrona przed deprawacją, nadużyciami, przemocą i wykojeniem społecznym, budowaniu więzi ze społeczeństwem globalnym i społecznością lokalną, w tym zwłaszcza więzi międzypokoleniowych.

Istotnym tu składnikiem tak rozumianej polityki społecznej jest promocja programów służących budowaniu odpowiedzialności oznaczającej zdolność właściwego reagowania na wyzwania życia. Młode pokolenie musi nauczyć się czuć i być bezpośrednio odpowiedzialnym za siebie i innych od pierwszych dni swego życia. Powinno uczyć się pełnej lub częściowej samoopieki i samopomocy tak szybko, jak to tylko możliwe i na ile jest ono do tego zdolne.

Gminna polityka społeczna wspierać będzie programy uczące odpowiedzialności za:

- własne życie: tutaj, teraz i gdziekolwiek przyjdzie żyć, pracować lub bawić się,
- materialne, fizyczne, emocjonalne i duchowe zdrowie,
- wzrost, rozwój, poprawę własnego położenia, edukację i doświadczenie,
- przyszłość, szczególnie w perspektywie nieuchronności starzenia się.

II. Seniorzy.

Polityka społeczne wobec starości i ludzi starych oznaczać winna zespół celowych działań władz publicznych i innych podmiotów społecznych służących tworzeniu, poprawie i/lub utrzymaniu statusu społecznego, bezpieczeństwa i jakości życia osób starszych oraz możliwości ich udziału w kulturze i życiu społecznym zwiększających szansę prowadzenia przez najstarsze pokolenie aktywnego i niezależnego życia.

Podejmowane działania powinny służyć:

1. kształtowaniu ogólnych warunków rozwoju i życia najstarszego pokolenia,
2. zaspokajaniu potrzeb ludzi starszych,
3. zapewnieniu starości pozycji równoprawnej z innymi fazami życia,
4. kształtowaniu stosunków między pokoleniami,
5. harmonizowaniu i godzeniu interesów poszczególnych pokoleń,
6. wspomaganiu seniorów w radzeniu sobie z zadaniami rozwojowymi,
7. kształtowaniu pozytywnego obrazu starości w świadomości społecznej,
8. stwarzaniu możliwości sprostania aktualnym i przyszłym sytuacjom oraz problemom związanym ze starzeniem się zbiorowości.

III. Ludzie niepełnosprawni.

Polityka społeczna wobec niepełnosprawności i osób niepełnosprawnych to zorganizowane, kompleksowe i międzysektorowe działania władz publicznych oraz innych podmiotów społecznych, służące kształtowaniu, poprawie, ochronie warunków i jakości życia oraz statusu społecznego osób niepełnosprawnych, a także umożliwiające jednostkom z ograniczoną sprawnością dostęp do niezbędnych świadczeń i usług zdrowotno-socjalnych oraz rozwiązań technologiczno-organizacyjnych utrzymujących lub zwiększających szanse niezależnego funkcjonowania oraz aktywnego udziału ludzi niepełnosprawnych w życiu społecznym.

Podstawowym wykładnikiem i narzędziem realizacji polityki społecznej na rzecz ludzi niepełnosprawnych jest wsparty odpowiednią infrastrukturą proces rehabilitacji leczniczej, psychologicznej, społecznej i zawodowej nastawionej na:

1. rekonstrukcje, usprawnieni, kompensację uszkodzonych, ograniczonych w wyniku błędu genetycznego, choroby lub urazu funkcji psychomotorycznych, intelektualnych oraz ról społecznych,
2. maksymalizację potencjału niepełnosprawnej jednostki i jej otoczenia,
3. dostarczanie osobom niepełnosprawnym narzędzi niezbędnych do zmiany własnego życia,
4. odbudowę, wspierania, poszerzenie zasobów osób niepełnosprawnych, ich rodzin oraz społeczności lokalnej, umożliwiających jednostkom z trwale ograniczoną sprawnością sprostanie warunkom życiowym i środowiskowym, z jakimi są one codziennie konfrontowane,
5. integrację osób niepełnosprawnych ze społeczeństwem oraz normalizację ich położenia i funkcjonowania społecznego, przejawiająca się respektowaniem tych samych praw i stwarzaniem identycznych warunków rozwoju dla wszystkich obywateli.

Priorytety II i III – seniorzy i niepełnosprawni – umożliwiają ochronę standardu życia i poprawę funkcjonowania niesamodzielnych członków społeczności lokalnej i ich rodzin. Społeczność jest zobowiązana do przyjmowania odpowiedzialności za ludzi ***zależnych***, którzy

w szerokim znaczeniu są zależni od działania wspólnoty. Jednym z zadań jest także edukacja osób zależnych, by mogły zachowywać się i żyć odpowiedzialnie.

IV. Programy adresowane – ubóstwo, bezrobocie, uzależnienia, długotrwała choroba, pomoc dla powracających z zakładu karnego, uchodźcy, repatrianci,

Obejmują one zorganizowaną, celową działalność władz publicznych i innych podmiotów społecznych kierowaną do osób, grup szczególnego ryzyka zapobiegająca znalezieniu się poniżej progu bezpieczeństwa socjalnego i/lub utraty podstawowych związków społecznych, służącą odbudowie, poprawie i/lub utrzymaniu standardu życia oraz statusu tych obywateli, którym z uwagi na pojawiające się/ utrzymujące się trudności i problemu zagrażać może:

- utrata kontroli nad zdarzeniami i własnym życiem,
- utrwalanie warunków prowadzących do ubóstwa,
- degradacja społeczna,
- pozostawianie poza głównym nurtem życia społeczności (marginalizacja),
- wykluczenie społeczne.

Do kategorii szczególnego ryzyka zalicza się ubóstwo, bezrobocie, bezdomność, długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, uzależnienia, dewiacje i patologie społeczne, przestępczość i przemoc, stany nadzwyczajne wywołane klęskami żywiołowymi, katastrofami lub zdarzeniami losowymi zagrażającymi natychmiastową lub nieodległą w czasie utratą bezpieczeństwa fizycznego i socjalnego jednostek, grup i społeczności.

Uogólniając, można powiedzieć, że programy adresowane polityki społecznej nakierowane są na zapobieganie i/lub wychodzenie z **bezradności** przejawiające się w poczuciu utraty osobistej kontroli nad zdarzeniami i sytuacjami życiowymi będącej wypadkową:

1. wcześniejszych zdarzeń i doświadczeń życiowych (bezrobocie, uzależnienia, dewiacje i patologie, choroby, niesprawność, uzależnienia, ubóstwo itp.),
2. głębokości doznanych „urazów”,
3. poprzednich wzorów przystosowania i skuteczności podjętych działań, aktualnych sposobów dostosowywania się do wymagań wynikających z konkretnej, bieżącej sytuacji,

4. systemu wsparcie w środowisku społecznym.

Programy adresowane przynieść muszą opartą na wartościach, legislacyjno-institutionalną odpowiedź na problemy i potrzeby mieszkańców znajdujących się w trudnej, kryzysowej sytuacji, której uniknięcie i/lub przezwyciężenie wymaga:

- kształtowania ogólnych warunków rozwoju i życia mieszkańców gminy,
- wsparcia z zewnątrz (pomoc kręgów społecznych, organizacji i instytucji społecznych),
- odbudowy/wspierania warunków umożliwiających odzyskanie/utrzymanie samodzielności w rozwiązywaniu problemów życiowych i/lub radzeniu sobie w sytuacjach kryzysowych,
- wspomagania jednostek, grup dotkniętych problemami w radzeniu sobie z zadaniami rozwojowymi,
- stwarzania możliwości sprostania obecnym i przyszłym zagrożeniom socjalnym oraz problemom związanym ze zmianami zachodzącymi w społeczności i społeczeństwie globalnym.

Programy adresowane osadzone są w rozwiązaniach prano-institutionalnych systemu zabezpieczenia społecznego, pomocy społecznej i zróżnicowanych formach działania organizacji pozarządowych oraz sektora prywatnego.

Pomoc
społeczna

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać wykorzystując własne środki możliwości i uprawnienia.

Domyka ona niejako system zabezpieczenia społecznego i jest adresowana do osób/grup szczególnego ryzyka znaleźnia się poniżej progu bezpieczeństwa socjalnego. Są w tym pakiecie działania doraźne, programy ratunkowe/wspomagające/asekurujące sektora publicznego i innych elementów wsparcia społecznego uruchamiane i realizowane zgodnie z zasadą pomocniczości

Celem głównym jest zaspokajanie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Zadaniem pomocy społecznej jest przeciwdziałanie sytuacjom uniemożliwiającym samodzielną egzystencję osób i rodzin w tym przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji w środowisku.

Realizatorem zadań z zakresu pomocy społecznej na terenie gminy Słupsk jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Słupsku z siedzibą w Słupsku na ul. Sportowej 9a.

Obszary działań pomocy społecznej:

- edukacja,
- problemy społeczne,
- finanse,
- społeczność lokalna.

Edukacja

Priorytetem w obszarze edukacji jest podjęcie działań w kierunku zwiększenia profilaktyki terapii uzależnień oraz dostosowanie programów oświatowych do zmieniających się potrzeb

rynku pracy. Priorytet ten winien być wsparty zmieniającym się stosunkiem władz rządowych i samorządowych do problematyki społecznej.

Problemy społeczne

Priorytetem w tym obszarze będzie stwarzanie warunków przeciwdziałających skutkom bezrobocia oraz podejmowanie działań w kierunku skutecznej opieki nad dzieckiem i rodziną wsparte opieką nad osobami niepełnosprawnymi i starszymi.

Finanse

Zmiana systemu finansowania pomocy społecznej i tworzenia pozarządowych instytucji regionalnych wspierających pomoc społeczną jest priorytetem w obszarze finansów. Winien on być wsparty wielokierunkowymi działaniami na rzecz pozyskania pozabudżetowych środków finansowych.

Społeczność lokalna

Priorytetem w obszarze lokalnej społeczności jest stworzenie warunków dla jej integracji i aktywizacji przy jednoczesnym działaniu na rzecz zrozumienia problemów społecznych przez decydentów

Cele i kierunki działania

Edukacja

CELE DZIAŁANIA	KIERUNKI DZIAŁANIA
1. Dostosowywanie programów Oświatowych do zmieniających się potrzeb	<ul style="list-style-type: none"> • edukacja dorosłych • przekwalifikowanie zawodowe
2. zmiana stosunku władz rządowych i samorządowych do problematyki pomocy społecznej	<ul style="list-style-type: none"> • pełna informacja na temat pomocy społecznej • promocja efektów działań
3. profilaktyka terapii uzależnień	<ul style="list-style-type: none"> • tworzenie świetlic terapeutycznych i środowiskowych • współpraca z klubami AA • organizowanie grup wsparcia • informacje o skutkach uzależnień • intensyfikacja walki z dealerami narkotykowymi
4. zmiana stosunku społecznego do problemów pomocy społecznej	<ul style="list-style-type: none"> • szeroka promocja efektów rozwiązywania problemów społecznych • informacja na temat zakresu działania instytucji i organizacji pomocy społecznej • angażowanie społeczności lokalnej w działania struktury opieki społecznej
5. edukacja społeczeństwa w zakresie zagrożeń społecznych	<ul style="list-style-type: none"> • promocja zdrowia • uruchomienie tematycznego poradnictwa

Problemy społeczne

CELE DZIAŁANIA	KIERUNKI DZIAŁANIA
1. stworzenie warunków do przeciwdziałania skutkom bezrobocia i rosnącego ubożenia społeczeństwa	<ul style="list-style-type: none"> • motywacja do działania (walka z marazmem, pozytywne przykłady), • umożliwienie nauki i szkolenia (współpraca ze szkołami, PUP itd.) • tworzenie miejsc pracy
2. podjęcie działań zmierzających do zapewnienia skutecznej opieki nad dzieckiem i rodziną	<ul style="list-style-type: none"> • oświata zdrowotna i profilaktyczna • pozyskiwanie rodzin zastępczych • ośrodki interwencji kryzysowej
3. zabezpieczenie opieki nad osobami niepełnosprawnymi i starszymi	<ul style="list-style-type: none"> • usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania • warsztaty terapii zajęciowej • środowiskowe domy pomocy społecznej
4. podjęcie działań na rzecz budownictwa socjalnego i zmniejszania zjawiska bezdomności	<ul style="list-style-type: none"> • budownictwo socjalne i społeczne, • noclegownie i schroniska • programy wychodzenia z bezdomności

Finanse

CELE DZIAŁANIA	KIERUNKI DZIAŁANIA
1. podjęcie działań w kierunku pozyskania pozabudżetowych środków finansowych	<ul style="list-style-type: none"> • nawiązanie współpracy z odpowiednikami instytucji pomocy społecznej po stronie Unii Europejskiej • kierowanie wybranych projektów do instytucji finansowych o charakterze pomocowym
2. podjęcie działań w kierunku aktywizacji społeczności lokalnej	<ul style="list-style-type: none"> • tworzenie grup samopomocowych • rozwój instytucji typu „bank żywności”
3. zmiana systemu finansowania pomocy społecznej	<ul style="list-style-type: none"> • zmiana regulacji prawnych określających zasady finansowania placówek pomocy społecznej, • preferencje podatkowe dla instytucji sponsorujących pomoc społeczną • montaż finansowy jednostek pozabudżetowych i instytucji administracji publicznej

Spółeczność lokalna

CELE DZIAŁANIA	KIERUNKI DZIAŁANIA
1. stworzenie warunków dla integracji i aktywizacji społeczności lokalnej	<ul style="list-style-type: none"> • udostępnienie istniejącej bazy • identyfikacja potrzeb • organizacja imprez integracyjnych • edukacja animatorów
2. podjęcie działań zmierzających do usprawnienia współpracy podmiotów pomocy społecznej	<ul style="list-style-type: none"> • cykliczne spotkania, • szkolenia branżowe, • realizacja wspólnych zadań • stworzenie „kanałów: przepływu informacji
3. podjęcie działań zmierzających do przeciwdziałania skutkom bezrobocia popegeerowskiego	<ul style="list-style-type: none"> • zmiana świadomości, • podnoszenie kwalifikacji zawodowych. • uzyskiwanie nowych kwalifikacji zawodowych • grupy samopomocowe

Zadania w zakresie pomocy społecznej obejmują w szczególności:

1. tworzenie warunków organizacyjnych funkcjonowania pomocy społecznej, w tym rozbudowę infrastruktury socjalnej,
2. analizę i ocenę zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia pomocy społecznej,
3. przyznawanie i wypłacanie przewidzianych ustawą świadczeń,
4. pobudzanie społecznej aktywności w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin,
5. pracę socjalną, rozumianą jako działalność zawodową, skierowaną na pomoc osobom i rodzinom we wzmocnieniu lub odzyskaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie oraz tworzeniu warunków służących temu celowi.

Praca socjalna, to działalność pod wieloma względami szczególna. Z jednej strony jest ona obdarzona znaczną wewnętrzną autonomią, związaną z poczuciem realizacji szczytnej, społecznej misji, z drugiej – ograniczona możliwościami finansowymi, organizacyjnymi oraz prawnymi .

Pracownik socjalny staje się łącznikiem pomiędzy potocznym światem życia codziennego (klient) a formalnie ustrukturuowaną, sztywną, biurokratyczną instytucją, Jego

głównym zadaniem jest rozpoznawanie problemu klienta. W pracy socjalnej wyróżnić można dwie fazy:

- pierwsza, na którą składa się:

- praca nad informacją – zdominowana przez zbieranie potrzebnych informacji,
- interpretacja – dokonywanie oceny zebranych informacji,
- praca nad planem pomocy – jego przygotowanie i realizacja,
- praca nad socjalnym bezpieczeństwem, - zabezpieczenie podstawowych środków do życia,
- praca nad samodzielnością – usamodzielnienie klienta,
- praca nad dokumentacją – zarysowanie konturów planu pomocy umożliwiające rozpoczęcie pracy nad p[przekładem sytuacji klienta oraz propozycji jej poprawienia na język dokumentów

2. druga obejmująca:

- pracę nad kontaktem – nawiązanie i utrzymywanie kontaktu ze środowiskiem klienta,
- pracę nad odczuciami – dbałość by go nie urazić, nie zniechęcić,
- pracę klienta – doprowadzenie do sytuacji, w której będzie oin podejmował działania na własną rękę,
- pracę nad własną rolą zawodową.

Pracownik socjalny zasadniczy cel swojej działalności widzi w uzyskaniu pomocy właściwej dla rzeczywistego przypadku i z punktu widzenia tego celu podejmuje dalsze działania np. wytwarza dokumentarną rzeczywistość. Zdobyta przez pracownika socjalnego wiedza służy do wykreowania obrazu sytuacji klienta na potrzeby dokumentacji. Ów tworzony wizerunek nie tyle musi odzwierciedlać posiadane przez pracownika informacje, co, na ile to możliwe, gwarantować uzyskanie dla klienta planowanej pomocy, której nadrzędnym celem jest doprowadzenie do usamodzielnienia klienta.

Prawo do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej mają osoby/rodziny, których miesięczny dochód na osobę nie przekracza kwoty kryterium dochodowego ustalonego na podstawie ustawy o pomocy społecznej przy jednoczesnym wystąpieniu przynajmniej jednej z okoliczności wymienionych w art. 3 pkt 2 – 11 ustawy o pomocy społecznej. Do okoliczności tych zalicza się:

- sieroctwo,
- bezdomność,
- potrzebę ochrony macierzyństwa lub wielodzietności,
- bezrobocie,
- niepełnosprawność,
- długotrwałą chorobę,
- bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego zwłaszcza w rodzinach niepełnych i wielodzietnych,
- alkoholizm i narkomanię,
- trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego,
- klęskę żywiołową lub ekologiczną.

Raport o stanie pomocy społecznej

W tabeli przedstawiono 1 liczbę rodzin korzystających z pomocy udzielanej przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Słupsku w latach 1998 –2003. Natomiast w tabeli 2 ukazano przyczyny udzielania pomocy

Tabela 1. Liczba rodzin objętych pomocą GOPS

Lp.	Wyszczególnienie	1998		1999		2000		2001		2002		2003 (IX)	
		liczba rodzin	liczba osób w rodzinie	liczba rodzin	liczba osób w rodzinie	liczba rodzin	liczba osób w rodzinie	liczba rodzin	liczba osób w rodzinie	liczba rodzin	liczba osób w rodzinie	Liczba rodzin	liczba osób w rodzinie
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1	Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych i zadań własnych	853	2.982	588	2.473	664	2.491	707	2.776	925	3.135	913	3.058
2	Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych	709	2.528	498	2.087	509	967	332	1.102	596	1.979	358	1.004
3	Świadczenia przyznane w ramach zadań własnych	426	1.891	331	1.476	398	1.815	493	1.910	719	2.713	710	2.645
4	Pomoc udzielona w postaci pracy socjalnej	545	804	1.104	1.441	183	494	173	463	189	773	176	518

Źródło: Sprawozdanie GOPS

Tabela 2. Powody przyznawania pomocy w latach 1998 – 2003

Powód trudnej sytuacji życiowej	1998		1999		2000		2001		2002		2003		
	Liczba Rodzin	Liczba osób w rodzinie	liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	liczba rodzin	liczba osób w rodzinie	liczba rodzin	liczba osób w rodzinie	liczba rodzin	liczba osób w rodzinie	liczba rodzin	Liczba Osób w Rodzinie	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Ubóstwo	853	2982	588	2473	510	2.099	530	2.269	675	2.520	673	2.457	
Sieroctwo	-	-	-	-	-	-	2	9	2	8	2	7	
Bezdomność	4	4	2	2	7	7	12	12	21	34	16	23	
Potrzeba ochrony Macierzyństwa	77	385	71	388	80	357	98	495	83	407	73	327	
Bezrobocie	306	1286	296	1199	377	1.612	454	2.002	594	2.223	587	2.136	
Niepełnosprawność	233	509	176	696	180	525	231	763	261	799	298	839	
Długotrwała choroba	83	341	89	112	318	1.107	319	1.236	381	1.277	378	1.187	
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	208	1.227	192	1.080	215	1.206	243	1.394	278	1.457	251	1.231	
w tym:	Rodziny niepełne	74	264	71	230	109	447	119	522	147	558	149	537
	Rodziny wielodzietne	136	964	132	919	108	804	91	734	119	855	109	756
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	

Narkomania	-	-	1	1	1	1	3	9	2	4	2	4
Alkoholizm	49	284	46	243	33	132	52	169	52	156	60	175
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	9	23	6	16	2	2	7	17	11	20	5	8
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	-	-	-	-	-	-	2	4	-	-	-	-

Źródło: Sprawozdanie GOPS w Słupsku

Z tabeli 1 wynika, że począwszy od 1999r. systematycznemu wzrostowi wynika liczba osób i rodzin objętych różnorodnymi formami pomocy udzielanej przez GOPS.

Dominującą przesłanką kwalifikującą do korzystania ze świadczeń pomocy społecznej jest *bezrobocie* – liczba rodzin, w których występuje to zjawisko systematycznie wzrasta. Na przestrzeni pięciu lat wzrosła niemalże o 100%. Stąd wyłania się konieczność podejmowania wielostronnych działań w celu ograniczenia skali tego zjawiska.

Istotnymi przesłankami kwalifikującymi do przyznawania pomocy są także:

- wielodzietność,
- niepełna struktura rodzin,
- długotrwała choroba
- niepełnosprawność.

Zwiększeniu ulega także liczba rodzin borykających się z problemem alkoholowym.

Rozwój zjawiska bezrobocia na terenie Gminy Słupsk w latach 1993 – 2003.

Poziom bezrobocia

Jedną z negatywnych konsekwencji transformacji ustrojowo-gospodarczej, która dokonała się w Polsce jest pojawienie się zjawiska jawnego bezrobocia

Stanowi ono obecnie jeden z najważniejszych problemów społecznych, z którym walczyć jest bardzo trudno. O tym, jak ważną kwestię społeczną stanowi bezrobocie stanowi zarówno dynamika wzrostu zjawiska, jak i coraz wyraźniejsze negatywne skutki ekonomiczne i społeczne przymusowego braku pracy.

Bezsprzeczny wpływ na rozwój bezrobocia na terenie gminy Słupsk miała likwidacja państwowych gospodarstw rolnych i związanych z nimi państwowych lub spółdzielczych placówek obsługi rolnictwa. Do jego wzrostu przyczyniło się także ograniczenie liczby miejsc pracy na terenie miasta Słupska, w którym znaczna część mieszkańców gminy znajdowała wcześniej zatrudnienie.

Stan bezrobocia na terenie gminy Słupsk w latach 1993 – 2003 przedstawiono w tabeli 3.

Tabela 3. Liczba bezrobotnych w gminie Słupsk w latach 1993 – 2003

Lp.	Rok	Liczba bezrobotnych							
		Kobiet		mężczyzn		Ogółem		w tym bez prawa do zasiłku	
		L	%	l	%	l	%	l	%
1.	1993	609	53	551	47	1160	100	402	35
2.	1994	774	54	667	46	1441	100	602	42
3.	1995	778	57	594	43	1372	100	424	31
4.	1996	671	60	440	40	1111	100	436	39
5.	1997	533	65	282	35	815	100	537	66
6.	1998	491	65	267	35	758	100	491	65
7.	1999	603	62	374	38	977	100	720	74
8.	2000	700	59	493	41	1193	100	916	77
9.	2001	793	53	710	47	1503	100	1130	75
10.	2002	816	51	784	49	1600	100	1281	80
11.	2003 (31.08.03)	739	48	786	52	1525	100	1222	80

Źródło: Dane PUP w Słupsku

Z analizy danych zawartych w tabeli wynika, że po chwilowym spadku liczby bezrobotnych w latach 1997 – 1999, począwszy od roku 2000 zjawisko to ulega systematycznemu nasileniu osiągając na koniec roku 2002 poziom najwyższy z dotychczas notowanych.

Na przestrzeni całego badanego okresu wśród zarejestrowanych bezrobotnych dominują kobiety (biorąc pod uwagę, że dane dotyczące 2003r. obejmują okres I – VIII można założyć, że tendencja to zostanie także utrzymana w tym roku).

Wśród ogółu zarejestrowanych bezrobotnych w latach 1993 – 2003 systematycznie wzrasta liczba osób nie posiadających prawa do zasiłku dla bezrobotnych. W roku 1993 stanowili ono 35% ogółu zarejestrowanych, w latach 2002 – 2003 poziom ten sięgnął 80% wszystkich bezrobotnych. Świadczy to z jednej strony o tym, iż wśród osób nie posiadających pracy dominują osoby długotrwale bezrobotne (powyżej 12 miesięcy), z drugiej zaś o braku należytej opieki nad nimi ze strony państwa (brak organizacji odpowiedniej liczby kursów

doskonalących zawodowo lub umożliwiających przekwalifikowanie zawodowe, brak organizacji nowych miejsc pracy chociażby w ramach robót publicznych i prac interwencyjnych).

To wszystko powoduje, że osoby te, posiadające niejednokrotnie długi, ogólny staż pracy, obecnie mogą liczyć jedynie na pomoc ośrodka pomocy społecznej.

Struktura bezrobocia

Chcąc mieć pełen obraz zjawiska bezrobocia występującego na terenie gminy Słupsk należy przyjrzeć się czynnikom charakteryzującym jego strukturę, wśród których należy wymienić: wiek osób zarejestrowanych, poziom wykształcenia, długość stażu w ostatnim zakładzie pracy, oraz czas pozostawania bez pracy.

W tabeli 4 przedstawiono dane na temat wieku bezrobotnych zarejestrowanych w latach 2000 – 2003.

Tabela 5 zawiera dane na temat poziomu wykształcenia osób bezrobotnych z terenu gminy Słupsk w latach 2000 –2003.

Informacje na temat posiadanego stażu pracy w ostatnim zakładzie pracy umieszczono w tabeli 6.

W tabeli 7 ukazano informacje na temat długości okresu pozostawania bez pracy.

Tabela 4. Bezrobotni wg wieku

	Wiek	ROK 2000				ROK 2001				ROK 2002				ROK 2003 (I półrocze)			
		Bezrobotni Ogółem		W tym Kobiety		Bezrobotni ogółem		W tym Kobiety		Bezrobotni ogółem		W tym Kobiety		Bezrobotni ogółem		W tym Kobiety	
		L	%	1	%	1	%	1	%	1	%	L	%	1	%	1	%
1	15 – 17	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	18 – 24	378	31,7	233	33,3	540	35,9	295	37,2	485	30,3	259	31,7	388	25,7	202	27,3
3	25 – 34	281	23,5	180	25,6	322	21,4	191	24,1	423	26,4	215	26,4	390	25,8	217	29,3
4	35 – 44	296	24,8	165	23,4	340	22,6	162	20,4	356	22,2	190	23,3	387	25,6	164	22,2
5	45 – 54	213	17,8	115	16,4	266	17,7	136	17,2	306	19,2	144	17,6	310	20,6	146	19,7
6	55 – 59	21	1,9	7	1,0	28	1,8	9	1,1	28	1,8	8	1,0	35	2,3	11	1,5
7	Powyżej 60	4	0,3	-	-	7	0,6	-	-	2	0,1	-	-	-	-	-	-
8.	OGÓŁEM:	1.193	100	700	100	1503	100	793	100	1600	100	816	100	1510	100	740	100

Źródło: Dane PUP Słupsk

Tabela 5. Bezrobotni wg poziomu wykształcenia

Lp.	Poziom Wykształcenia	ROK 2000				ROK 2001				ROK 2002				ROK 2003 (I półrocze)			
		Bezrobotni Ogółem		W tym Kobiety		Bezrobotni ogółem		W tym Kobiety		Bezrobotni ogółem		W tym Kobiety		Bezrobotni ogółem		W tym Kobiety	
		L	%	1	%	1	%	1	%	1	%	1	%	1	%	1	%
1.	wyższe	21	1,8	14	2,00	25	1,7	18	2,3	33	2,1	24	2,9	30	2,0	19	2,5
2.	Policealne i średnie zawodowe	167	14,0	105	15,0	160	10,6	111	14,0	186	11,6	125	15,3	174	11,5	119	16,1
3.	średnie ogólno- kształcące	35	2,9	26	3,7	55	3,7	42	5,4	49	3,1	42	5,2	51	3,4	46	6,2
4.	Zasadnicze	403	33,8	238	34,0	536	35,7	268	33,9	580	36,2	275	33,7	536	35,5	246	33,2
5.	Podstawowe i nie- Pełne podstawowe	567	47,5	317	45,3	727	48,3	354	44,6	752	47,0	350	42,9	719	47,6	310	42,0
6.	OGÓŁEM:	1193	100	700	100	1503	100	793	100	1600	100	816		1510	100	740	100

Źródło: Dane PUP Słupsk

Tabela 6 Bezrobotni wg stażu pracy

Lp.	Staż w ostatnim miejscu pracy	ROK 2000				ROK 2001				ROK 2002				ROK 2003 (I półrocze)			
		Bezrobotni Ogółem		W tym Kobiety		Bezrobotni ogółem		W tym Kobiety		Bezrobotni ogółem		W tym Kobiety		Bezrobotni ogółem		W tym Kobiety	
		L	%	l	%	l	%	l	%	l	%	l	%	l	%	l	%
1.	Do 1 roku	188	15,6	135	19,4	164	10,9	112	14,1	173	10,8	121	14,8	152	10,1	114	15,4
2.	1 – 5	271	22,7	147	21,0	381	25,4	197	24,8	404	25,2	202	24,8	363	24,0	183	24,7
3.	5– 10	161	13,6	88	12,6	263	17,5	123	15,5	290	18,1	124	15,2	273	18,1	117	15,9
4.	10 – 20	260	21,8	157	22,4	305	20,3	161	20,4	315	19,7	157	19,2	334	22,1	150	20,3
5.	20 – 30	135	11,3	52	7,4	159	10,6	63	7,9	185	11,6	72	8,8	173	11,5	55	7,4
6.	30 lat i więcej	12	1,0	-	-	17	1,1	-	-	21	1,3	-	-	26	1,7	3	0,4
7.	bez stażu	166	13,9	121	17,2	214	14,2	137	17,3	212	13,3	140	17,2	189	12,5	118	15,9
8.	OGÓŁEM:	1193	100	700	100	1503	100	793	100	1600	100	816	100	1510	100	740	100

Źródło: Dane PUP Słupsk

Tabela 7. Bezrobotni a czas pozostawania bez pracy

Lp.	Czas pozostawania bez pracy w miesiącach	ROK 2000				ROK 2001				ROK 2002				ROK 2003 (I półrocze)			
		Bezrobotni Ogółem		W tym Kobiety		Bezrobotni ogółem		W tym Kobiety		Bezrobotni ogółem		W tym Kobiety		Bezrobotni ogółem		W tym Kobiety	
		1	%	1	%	1	%	1	%	1	%	1	%	L	%	1	%
1.	Do 1	97	8,1	32	4,6	77	5,1	27	3,4	62	3,9	22	2,7	55	3,6	28	3,8
2.	1 - 3	186	15,6	81	11,6	258	17,2	111	14,0	182	11,4	77	9,4	145	9,6	72	9,7
3.	3 - 6	206	17,3	103	14,7	233	15,5	106	13,4	238	14,9	108	13,2	225	14,9	85	11,5
4.	6 - 12	197	16,5	123	17,6	308	20,5	119	15,0	299	18,7	122	15,0	275	18,2	102	13,8
5.	12 – 24	249	20,9	148	21,1	291	19,4	167	21,1	383	24,0	172	21,1	333	22,1	133	18,0
6.	Powyżej 24	258	21,6	213	30,4	336	22,3	263	33,1	436	27,1	315	38,6	477	31,6	320	43,2
7.	OGÓŁEM:	1193	100	700	100	1.503	100	793	100	1600	100	816	100	1.510	100	740	100

Źródło: Dane PUP Słupsk

Po dokonaniu analizy danych zawartych w tabelach 4 – 7 można stwierdzić:

1. wśród zarejestrowanych bezrobotnych dominują ludzie młodzi – do 35 roku życia. Dotyczy to zarówno kobiet, jak i mężczyzn. Najniższy odsetek odnotowywany jest w grupie wiekowej powyżej 55 roku życia. W pozostałych grupach wiekowych wskaźnik bezrobotnych jest na zbliżonym poziomie,
2. bezrobotni z wykształceniem podstawowym i zawodowym stanowią niemalże 80% ogółu zarejestrowanych.. Dane w tabeli zdecydowanie potwierdzają założenie, że im niższy poziom wykształcenia, im niższe kwalifikacje zawodowe, tym wyższy jest odsetek osób zarejestrowanych w urzędzie pracy,
3. wśród osób zarejestrowanych najmniejszą grupę stanowią bezrobotni z 30- letnim i dłuższym stażem pracy. Poza tym można stwierdzić, że długość posiadanego stażu pracy w ostatnim zakładzie pracy nie ma istotnego wpływu na odsetek osób zarejestrowanych,
4. osoby długotrwale bezrobotne, zarejestrowane w biurze pracy stanowią zdecydowanie największą grupę – ich liczba przekracza 50% ogółu zarejestrowanych i z roku na rok systematycznie wzrasta.

Aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu

Omawiając aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu skupiono się przede wszystkim na pracach interwencyjnych i robotach publicznych, pominięto natomiast dane dotyczące szkoleń bezrobotnych, pożyczek oraz staży absolwenckich.

W tabeli 8 zamieszczono dane ilustrujące poziom zatrudnienia bezrobotnych w ramach robót publicznych i prac interwencyjnych w latach 1997 – 2003.

Tabela 8. Prace interwencyjne i roboty publiczne.

Lp	Wyszczególnienie	Rok 1997		Rok 1998		Rok 1999		Rok 2000		Rok 2001		Rok 2002		Rok 2003	
		l	% z ogółu brz rb.	l	% z ogółu brz rb.	l	% z ogółu brz rb.	l	% z ogółu brz rb.	l	% z ogółu brz rb.	l	% z ogółu brz rb.	l	% z ogółu brz rb.
1.	Roboty publiczne	83	10	224	29	45	5	8	0,7	2	0,1	7	0,4	-	-
2.	Prace Interwencyjne	191	23	166	22	94	10	47	4,0	61	4,1	48	3	33	2,2
3.	OGÓLEM	273	33	390	51	139	15	55	4,7	63	4,2	55	3,4	33	2,2

Źródło: Dane PUP Słupsk

Informacje zawarte w tabeli 8 wyraźnie wskazują na drastyczny spadek organizowanych przez urząd pracy aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu. Niewątpliwie przyczynia się to do obserwowanego wzrostu poziomu bezrobocia.

Program działań na rzecz osób bezrobotnych zamieszkujących teren gminy Słupsk

Bezrobocie, a szczególnie długotrwałe bezrobocie jest zjawiskiem negatywnym powodującym powstawanie problemów na dwóch płaszczyznach:

1. personalnej – brak wiary w siebie, problemy z samodyscypliną, mniejsza odporność na stres, nabycie umiejętności życia bez pracy,
2. społecznej – skłonność do patologii, potencjalna grupa przestępcza, życie na koszt społeczeństwa, wychowywanie dzieci w systemie wartości długotrwałego bezrobocia.

Ciągły wzrost bezrobocia prowadzi do powstawania i utrwalania się negatywnych cech i mechanizmów w strukturze bezrobocia. Są to między innymi: wysoki odsetek kobiet i ludzi młodych pozostających bez pracy od początku wejścia w dorosłe życie, niski poziom kwalifikacji zawodowych oraz długotrwałe pozostawanie bez pracy. Wszystko to prowadzi do wzrostu liczby osób zagrożonych marginalizacją czy wykluczeniem z życia społecznego. Równocześnie jakość edukacji i szkoleń nie odpowiada oczekiwaniom i jest niższa od średniej UE w tej dziedzinie. Wynika to z nierównego dostępu do edukacji, niskiej liczby osób dorosłych kontynuujących kształcenie po opuszczeniu systemu szkolnego oraz niechęci wielu ludzi do podnoszenia kwalifikacji zawodowych.

Cel strategiczny programu

Zmniejszenie liczby bezrobotnych mieszkańców gminy Słupsku oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.

Cele szczegółowe programu

1. Ułatwienie startu zawodowego absolwentom szkół.
2. Zmniejszenie poziomu długotrwałego bezrobocia poprzez wykorzystanie aktywnych form polityki rynku pracy.
3. Ograniczenie skutków długotrwałego bezrobocia.

4. Poprawa poziomu przygotowania zawodowego i mobilności zawodowej grup szczególnego ryzyka.
5. Zatrudnianie osób zagrożonych marginalizacją społeczną zgodnie z zasadą wyrównywania szans zawodowych.

Zamierzone efekty programu

1. zwiększenie stopy zatrudnienia,
2. zmniejszenie stopy bezrobocia,
3. wzrost liczby osób bezrobotnych uzyskujących zatrudnienie,
4. wzrost zatrudnienia wśród absolwentów i osób młodych,
5. zmniejszenie się liczby długotrwale bezrobotnych,
6. wzrost udziału kobiet w ogólnej liczbie zatrudnionych,
7. zwiększenie liczby osób rozpoczynających działalność gospodarczą,
8. zwiększenie konkurencyjności gospodarki poprzez podniesienie kwalifikacji kadr przedsiębiorstw,
9. wzrost liczby przedsiębiorstw,
10. wzrost liczby osób podnoszących swoje kwalifikacje zawodowe na rynku pracy.

Adresaci programu

- osoby długotrwale bezrobotne,
- kobiety,
- młodzież oraz absolwenci szkół,
- osoby niepełnosprawne,
- osoby zagrożone wykluczeniem społecznym: młodzież pochodząca z rodzin patologicznych i wypadająca z systemu szkolnego, osoby korzystające długotrwale ze świadczeń pomocy społecznej (osoby uzależnione, bezdomni, byli więźniowie, młodzież opuszczająca placówki opiekuńczo- wychowawcze i rodziny zastępcze, uchodźcy).

Osoby długotrwale bezrobotne

Rosnąca skala bezrobocia długotrwałego oraz wzrost liczby bezrobotnych pozbawionych prawa do zasiłku świadczy o zagrożeniu wykluczeniem społecznym dużej części osób, które pozostają bez pracy. Osoby długotrwale bezrobotne stopniowo tracą swoje umiejętności i nawyki zawodowe, tracą chęć do pracy oraz motywację do jej szukania, w związku z tym stają się coraz bardziej nieatrakcyjne do potencjalnych pracodawców. Bez pomocy i wsparcia osoby te mają bardzo małe szanse na znalezienie zatrudnienia.

Celem podstawowym podejmowanych działań jest przeciwdziałanie i zwalczanie długotrwałego bezrobocia polegające głównie na:

1. redukowaniu liczby osób bezrobotnych pozostających bez pracy dłużej niż 12 miesięcy,
2. ograniczaniu przyczyn bezrobocia i podnoszeniu kwalifikacji zawodowych osób zagrożonych bezrobociem.

Wsparcie udzielane osobom bezrobotnym pozostającym bez pracy do 24 miesięcy oraz osobom zagrożonym utratą pracy koncentruje się na realizacji zindywidualizowanych programów szkoleniowych, wspieraniu samozatrudnienia oraz pomocy w zakładaniu działalności gospodarczej a także prowadzeniu działań doradczych i szkoleniowych.

Przeciwdziałanie zjawisku długotrwałego bezrobocia i jego przyczyn skierowane jest do:

- bezrobotnych oraz ich rodzin,
- osób długotrwale pozostających bez pracy,
- osób bezpośrednio zagrożonych utratą pracy.

Podejmowane działania:

1. organizowanie szkoleń i programów ułatwiających zmianę postawy biernej na aktywną:
  - motywowanie bezrobotnych do poszukiwania pracy oraz zapewnienie im pomocy w zdobyciu kwalifikacji ułatwiających uzyskanie zatrudnienia,
  - spotkania informacyjne i doradcze.

2. ułatwianie bezrobotnym zdobycia pracy przy wykorzystaniu nowoczesnych form zatrudnienia, których celem jest skrócenie okresu pozostawania bez pracy:
  - spotkania i seminaria informujące o formach i procedurach zakładania własnej działalności gospodarczej,
  - szkolenia informujące o możliwościach uzyskiwania funduszy na ten cel.
3. wspierania członków rodzin i otoczenia społecznego osób bezrobotnych,
4. wspierania osób bezpośrednio zagrożonych utratą pracy:
  - kursy doszkalające,
  - szkolenia przekwalifikujące.

Realizatorzy:

- Powiatowy Urząd Pracy w Słupsku,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Słupsku,
- lokalne organizacje pozarządowe,
- samorząd gminny.

Kobiety

Pomimo konstytucyjnego obowiązku równego traktowania pracowników bez względu na płeć w zakresie nawiązywania stosunku pracy, płac i szkoleń, to unormowania te często nie znajdują odzwierciedlenia w realnych warunkach panujących na rynku pracy. Kobiety o takich samych kwalifikacjach i poziomie wykształcenia jak mężczyźni otrzymują z reguły niższe wynagrodzenie za ten sam lub porównywalny rodzaj pracy, mają także większe problemy w uzyskaniu zatrudnienia. Pracodawcy chętniej zatrudniają mężczyzn uważanych za pracowników bardziej dyspozycyjnych – nie muszą oni łączyć pracy zawodowej z prowadzeniem domu, wychowywaniem dzieci itp.

Bierność zawodowa kobiet wynikająca z dłuższych przerw w zatrudnieniu spowodowanych np. urodzeniem dziecka o koniecznością zapewnienia mu opieki powoduje „starzenie się” ich kwalifikacji zawodowych.

W tej sytuacji kluczowego znaczenia nabierają działania aktywnej polityki rynku pracy zmierzające do poprawy pozycji zawodowej kobiet.

Celem głównym jest *integracja i reintegracja zawodowa kobiet* koncentrująca się na wspieraniu kobiet na rynku pracy poprzez zwiększenie ich szans na zatrudnienie oraz tworzeniu warunków sprzyjających godzeniu ról zawodowych i rodzinnych głównie poprzez:

- doradztwo zawodowe dla kobiet,
- doskonalenie umiejętności i kwalifikacji kobiet na kursach szkoleniowych,
- organizowanie miejsc opieki dla dzieci i osób zależnych.

Wszelkie działania skupiać się będą na udzielaniu kobietom wielostronnego wsparcia prowadzącego do wzrostu ich zatrudnienia oraz do podwyższenia ich statusu ekonomicznego i społecznego.

Adresatami podejmowanych działań są kobiety, które:

1. mają problemy ze znalezieniem pracy z uwagi na posiadane przez nie niskie i nieaktualne kwalifikacje,
2. powracają na rynek pracy po długiej nieobecności (urlopy macierzyńskie, wychowawcze),
3. chcą rozpocząć własną działalność gospodarczą.

Pomoc polega na:

1. wspieraniu kobiet na rynku pracy poprzez:
  - ułatwianie kobietom dostępu do zdobywania wiedzy, szkoleń zawodowych oraz usług doradczych,
  - specjalistyczna pomoc w zakresie pośrednictwa pracy, uwzględniająca potrzeby kobiet (w tym: analiza i promowanie ofert pracy dostępnych dla kobiet również poza tradycyjnymi obszarami zatrudnienia),
  - wspieranie stałego inwestowania w siebie i elastycznego podejścia do aktualnie wykonywanego zawodu, czyli możliwości i konieczności dostosowywania się do wymogów rynku pracy,
  - wspieranie kobiet pracujących na własny rachunek,
  - popularyzowanie nowoczesnych form zatrudnienia,
2. rozwijaniu systemu wspierania kobiet poprzez:
  - przełamywanie stereotypów dotyczących podziału zawodów na tradycyjnie męskie i kobiece,

- popieranie lokalnych inicjatyw na rzecz kobiet, wspieranie podmiotów działających na rzecz kobiet
3. tworzeniu warunków godzenia ról zawodowych i społecznych poprzez:
- popieranie elastycznych form zatrudnienia,
  - tworzenie warunków większej dostępności do usług opiekuńczo-wychowawczych nad małymi dziećmi i innymi członkami rodziny.

Realizatorzy:

- Powiatowy Urząd Pracy w Słupsku,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Słupsku,
- lokalne organizacje pozarządowe,
- samorząd lokalny.

Młodzież oraz absolwenci szkół.

Obecnie, w efekcie procesów demograficznych odnotowuje się zwiększoną liczbę osób kończących szkoły średnie. Tendencja ta będzie się utrzymywała jeszcze przez najbliższe lata. Tymczasem występuje spadek zatrudnienia ludzi młodych, a co się z tym wiąże jednoczesny szybki wzrost bezrobocia wśród młodzieży. Pozostawanie bez pracy szczególnie negatywnie wpływa na sytuację absolwentów. Z powodu braku zatrudnienia nie mają oni szansy na zdobycie doświadczenia zawodowego, a brak tego doświadczenia powoduje, że jeszcze szybciej tracą zdolność do zatrudnienia. Nie zdobywają cech, które czynią ich atrakcyjnymi dla pracodawców.

Podstawowym celem staje się *budowa perspektyw rozwoju młodzieży* poprzez:

- ułatwianie zatrudnienia w małych i średnich przedsiębiorstwach,
- realizację specjalnych programów dla młodzieży,
- ułatwianie i zachęcanie do samozatrudnienia,
- wspieranie wolontariatu oraz upowszechnianie informacji o rynku pracy.

Działania kierowane są do:

- bezrobotnej młodzieży do 24 roku życia,
- absolwentów wszystkich typów szkół,
- osób młodych do 24 roku życia chcących rozpocząć działalność gospodarczą.

Poprawa pozycji młodych osób na rynku pracy odbywa się poprzez:

1. wspieranie zatrudnienia młodych osób w małych i średnich przedsiębiorstwach,
2. działania mające na celu podnoszenia kwalifikacji a tym samym atrakcyjności młodych osób na rynku pracy,
3. kierowanie młodzieży do prac społecznie użytecznych, które pozwalają na rozwijanie szerokiego wachlarza umiejętności oraz dostosowywanie się do różnych warunków,
4. wspieranie samozatrudnienia wśród młodzieży poprzez udzielanie pomocy finansowej na rozpoczęcie działalności gospodarczej,
5. wspieranie wolontariatu,
6. upowszechnianie wszelkiego rodzaju szkoleń, staży i programów specjalnych, rozszerzających umiejętności młodych osób,
7. wspieranie dalszego kształcenia i rozwoju edukacyjnego młodzieży.

Realizatorzy:

- Powiatowy Urząd Pracy w Słupsku,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Słupsku,
- lokalne organizacje pozarządowe,
- samorząd lokalny,
- lokalni przedsiębiorcy.

Osoby niepełnosprawne

Sytuacja osób niepełnosprawnych na rynku pracy nie jest dobra. Poziom ich aktywności zawodowej jest niski, a bezrobocie relatywnie wysokie, Duży wpływ na to mają; niski poziom wykształcenia i kwalifikacji zawodowych osób niepełnosprawnych oraz ich zaawansowany wiek. Znajdują oni zatrudnienie głównie w zakładach pracy chronionej, gdzie warunki pracy, opieka medyczna i usługi rehabilitacyjne dostosowane są do ich potrzeb. Jednak liczba zakładów mogących zatrudniać osoby niepełnosprawne jest ograniczona.

Głównym celem działań podejmowanych w odniesieniu do tej grupy jest *integracja zawodowa i społeczna* osób niepełnosprawnych polegająca na wspieraniu ich na rynku pracy np. poprzez współprace z pracodawcami w zakresie zatrudniania tych osób oraz:

- organizowanie szkoleń dla osób niepełnosprawnych,
- kampanie informacyjne dla pracodawców w zakresie zatrudniania osób niepełnosprawnych,
- promocje nowych form organizacji pracy (telepraca, praca do wykonania w domu).

Szczególnie istotna jest poprawa przygotowania osób niepełnosprawnych do podjęcia pracy oraz współpraca z pracodawcami w zakresie ich zatrudniania, Osoby i instytucje, do których kierowana jest pomoc w ramach wspierania osób niepełnosprawnych na rynku pracy to:

- osoby niepełnosprawne:
  - a) długotrwale bezrobotne
  - b) wkraczające po raz pierwszy na rynek pracy,
  - c) podejmujące samodzielną działalność gospodarczą, mające z różnych względów największe trudności z wejściem na rynek pracy,
- instytucje rynku pracy,
- instytucje zajmujące się niepełnosprawnymi,
- pracodawcy,
- organizacje pozarządowe,
- administracja samorządowa.

Efektom wsparcia osób niepełnosprawnych jest:

1. nawiązywanie kontaktów z obecnymi i potencjalnymi pracodawcami, chcącymi zatrudnić osobę niepełnosprawną, przedstawienie im możliwości i korzyści związanych z zatrudnieniem takiej osoby,
2. aktywne poszukiwanie przez instytucje pośredniczące miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych, nie tylko na rynku pracy chronionej,
3. wspieranie procesu rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych, poprzez doskonalenie doradztwa i poradnictwa zawodowego, skierowanego wyłącznie do grupy osób niepełnosprawnych (szkolenia dla instytucji rynku pracy oraz instytucji zajmujących się osobami niepełnosprawnymi),
4. tworzenie i aktualizowanie centralnych i regionalnych baz danych dotyczących niepełnosprawności – spis instytucji, organizacji i służ działających na rzecz osób niepełnosprawnych, spis pracodawców i listy pozyskiwanych stanowisk pracy,
5. prowadzenie działań skierowanych do pracodawców mających na celu pokazanie osoby niepełnosprawnej jako wartościowego pracownika,
6. podnoszenie kwalifikacji osób niepełnosprawnych poprzez szkolenia i staże.

Realizatorzy:

- Powiatowy Urząd Pracy w Słupsku,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Słupsku,
- lokalne organizacje pozarządowe i instytucje działające na rzecz osób niepełnosprawnych,
- samorząd lokalny,
- lokalni przedsiębiorcy.

Osoby zagrożone wykluczeniem społecznym

Istotą terminu „wykluczenie społeczne” jest pozostawanie w skrajnie trudnej sytuacji na rynku pracy. Osoby wykluczone lub zagrożone wykluczeniem społecznym to taki, które ze względu na swoją sytuację życiową nie są w stanie – choćby chciały – własnym staraniem zaspokoić podstawowych potrzeb życiowych. Nie jedynym, ale bardzo ważnym czynnikiem wykluczenia społecznego jest pozostawanie bez pracy, szczególnie jeśli jest to bezrobocie długotrwałe.

Choć zła sytuacja finansowa nie jest równoznaczna z wykluczeniem społecznym, to jednak osoby popadające w ubóstwo tracą możliwość uczestnictwa w życiu zawodowym, społecznym a nawet rodzinnym . Z tej sytuacji trudno jest wyjść o własnych siłach.

Celem podstawowym staje się *wspieranie integracji zawodowej i społecznej grup szczególnego ryzyka* zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Działaniami objęte będą osoby, które nie są w stanie samodzielnie przezwyciężyć trudnych sytuacji życiowych, znaleźć zatrudnienia i usamodzielnic się np. po wyjściu z więzienia, czy opuszczeniu zakładu odwykowego. Działania te zmierzają do zanoszenia barier społecznych i zawodowych, które ograniczają grupom szczególnego ryzyka dostęp do rynku pracy i możliwości rozwoju.

Walka z bezrobociem w tym środowisku polega przede wszystkim na ograniczaniu samego zjawiska marginalizacji społecznej i przygotowaniu osób narażonych na wykluczenie społeczne do zdobycia pracy i jej utrzymania.

Działaniami tymi objęte są:

- osoby długotrwale korzystające ze świadczeń pomocy społecznej,
- osoby nie posiadające własnych dochodów,
- osoby bez prawa do zasiłku dla bezrobotnych lub przedemerytalnego, świadczenia przedemerytalnego, renty socjalnej lub z tytułu niezdolności do pracy, emerytury,
- alkoholicy i narkomani poddający się leczeniu,
- bezdomni,
- osoby opuszczające zakłady karne,
- uchodźcy, mniejszości etniczne,
- osoby w wieku 15 – 24 lat, które nie uczą się, nie pracują i nie są zarejestrowane jako bezrobotne; uczą się, ale sprawiają trudności wychowawcze, wychowują się w placówkach opiekuńczo- wychowawczych i rodzinach zastępczych, pochodzą ze środowisk ubogich i zagrożonych dysfunkcją społeczną; wchodzą w kolizję z prawem.

Projekty realizowane w ramach wspierania integracji zawodowej i społecznej grup szczególnego ryzyka polegają na:

1. wspieraniu dążenia do samodzielności, kształceniu takich postaw i umiejętności, które pozwolą na podejmowanie decyzji i działań umożliwiających rozwiązywanie własnych problemów życiowych (szkolenia dla zagrożonych wykluczeniem),
2. wspieraniu osób z trudnościami w nauce, aby nie porzuciły szkół oraz ułatwianiu im powrotu do systemu kształcenia w formach szkolnych i pozaszkolnych (kursy, staże),
3. zwiększaniu szans na uzyskanie i utrzymanie zatrudnienia, wspieraniu zdobywania i doskonalenia kwalifikacji zawodowych,
4. umożliwianiu szerszego dostępu do szkoleń i różnych form terapii,
5. wspieraniu zatrudnienia socjalnego, promowaniu wolontariatu,
6. tworzenie miejsc opieki społecznej (dzienne placówki opiekuńcze, ogniska wychowawcze),
7. zapobieganiu szerzenia się dysfunkcji społecznych wśród ludzi młodych, takich jak alkoholizm, narkomania i przestępczość,

Realizatorzy:

- Powiatowy Urząd Pracy w Słupsku,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Słupsku,
- lokalne organizacje pozarządowe i instytucje działające na rzecz osób niepełnosprawnych,
- samorząd lokalny,
- lokalni przedsiębiorcy.

***Program działań na rzecz
osób niepełnosprawnych w gminie Słupsk***

Na przestrzeni ostatnich lat w polskiej polityce społecznej w odniesieniu do osób niepełnosprawnych dokonał się znaczący postęp. Stworzono podstawy prawne do realizacji celów pozostających w pełnej zgodzie ze światowymi strategiami rozwoju społecznego. Podejmowanie działania konsekwentnie zmierzają do umożliwienia im aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym i gospodarczym.

Cel strategiczny programu

Zwiększenie intensywności działań mających na celu doprowadzenie do pełnej integracji społecznej osób niepełnosprawnych.

Cele szczegółowe programu

I. Propagowanie wiedzy o problematyce związanej z osobami niepełnosprawnymi.

Podejmowane działania:

1. współpraca z organizacjami pozarządowymi w zakresie informacji na temat ustawowych zadań realizowanych przez ośrodek pomocy społecznej na rzecz rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych,
2. szkolenia pracowników pomocy społecznej współdziałających z osobami niepełnosprawnymi.
3. prowadzenie akcji promocyjnych popularyzujących wiedzę o problematyce osób niepełnosprawnych.

Oczekiwane efekty:

1. kształtowanie pozytywnych i właściwych postaw osób pełnosprawnych wobec niepełnosprawnych,

2. wzrost poziomu usług świadczonych przez pracowników pomocy społecznej na rzecz osób niepełnosprawnych,
3. wspieranie instytucji pozarządowych w działaniach na rzecz rozwiązywania problemów osób niepełnosprawnych.

Realizatorzy:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Słupsku,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku,
- lokalne organizacje pozarządowe i instytucje działające na rzecz osób niepełnosprawnych,
- Dom Pomocy Społecznej w Lubuczewie,
- samorząd lokalny,

II. Wspieranie działań prowadzących do umożliwienia osobom niepełnosprawnym życia w środowisku wolnym od barier funkcjonalnych:

- a) dostępu do obiektów użyteczności publicznej,*
- b) swobodnego poruszania się i samodzielnego funkcjonowania,*
- c) możliwości komunikacji międzyludzkiej.*

Podejmowane działania:

1. umożliwienie dostępu do informacji o sposobach i możliwościach likwidacji barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się,
2. inicjowanie działań w celu likwidowania barier architektonicznych w dostępie do obiektów użyteczności publicznej,
3. likwidacja barier w komunikowaniu się,
4. likwidacja barier transportowych (wspieranie wnioskodawców ubiegających się o dofinansowanie zakupu środków transportowych do przewozu osób niepełnosprawnych).

Oczekiwane rezultaty:

1. zwiększenie się liczby mieszkań przystosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych,

2. zwiększenie się liczby obiektów użyteczności publicznej pozbawionych barier architektonicznych,
3. tworzenie warunków społecznej komunikacji osób niepełnosprawnych.

Realizatorzy:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Słupsku,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku,
- lokalne organizacje pozarządowe i instytucje działające na rzecz osób niepełnosprawnych,
- samorząd lokalny,

III. *Zapewnienie osobom niepełnosprawnym dostępu do kultury, sportu, rekreacji i turystyki.*

Działania:

1. zwiększenie liczby imprez kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych z udziałem osób niepełnosprawnych,
2. popularyzacja w mediach osiągnięć i sukcesów osób niepełnosprawnych w różnych dziedzinach życia społecznego.

Oczekiwane rezultaty:

1. integracja ze środowiskiem lokalnym,
2. upowszechnienie w społeczeństwie wizerunku osoby niepełnosprawnej jako osoby aktywnie uczestniczącej w życiu społecznym.

Realizatorzy:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Słupsku,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku,
- Gminny Ośrodek Kultury,

- gminne placówki oświatowe,
- lokalne organizacje pozarządowe i instytucje działające na rzecz osób niepełnosprawnych,
- Dom Pomocy Społecznej w Lubuczewie,
- samorząd lokalny,

IV. Zwiększenie dostępu do wszechstronnej rehabilitacji mającej na celu adaptację społeczną.

Działania:

1. rozpowszechnienie w ośrodkach zdrowia, ośrodku pomocy społecznej, urzędzie gminy informacji o możliwościach dofinansowania ze środków PEFRON zaopatrzenia osób niepełnosprawnych w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze oraz sprzęt rehabilitacyjny,
2. informowanie osób niepełnosprawnych o możliwościach otrzymania dofinansowania udziału w turnusach rehabilitacyjnych,
3. uruchomienie specjalistycznych usług rehabilitacyjnych.

Oczekiwane rezultaty:

1. zwiększenie dostępu do rehabilitacji społecznej i leczniczej,
2. wyjście z izolacji osób niepełnosprawnych poprzez udział w turnusach rehabilitacyjnych,

Realizatorzy:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Słupsku,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku.

Program działań na rzecz ludzi starszych zamieszkujących teren gminy Słupsk

Mianem człowieka starszego dla potrzeb polityki społecznej określamy osobę która osiągnęła wiek poprodukcyjny. Osiągnięcie wieku poprodukcyjnego unifikuje starszych ludzi pod względem sytuacji życiowej, oznacza ona bowiem dla wszystkich wycofanie się z pracy zawodowej, a w związku z tym zarówno utratę bardzo ważnej roli społecznej, jak i zmianę warunków ekonomicznych i organizacji codziennego życia. Przejście na emeryturę może także oznaczać stopniową marginalizację i pozostawanie na uboczu życia społecznego oraz stopniowe obniżanie się jakości życia osób starszych. O jakości tej decyduje nie tylko rozwój systemu ubezpieczenia społecznego, ochrony zdrowia i opieki społecznej, czy też poprawa sytuacji mieszkaniowej seniorów, ale również rzeczywiste równouprawnienie starych ludzi, poszanowanie ich podmiotowości i suwerenności w życiu, akceptacja dla uznawanego systemu wartości oraz wybranego stylu konsumpcji.

Cel strategiczny programu

Zapobieganie obniżaniu się poziomu jakości życia ludzi starszych poprzez podejmowanie działań mających na celu wszechstronną kompensację malejących z wiekiem możliwości samodzielnego zaspokojenia potrzeb oraz integrację z lokalną społecznością.

Cele szczegółowe programu

1. Podejmowanie działań zmierzających do poprawy bądź zachowania statusu materialnego.
2. Poprawa stanu opieki zdrowotnej.
3. Udzielanie pomocy w organizacji i zagospodarowaniu czasu wolnego.
4. Zapewnienie osobom starszym dostępu do kultury, rekreacji i turystyki.
5. Świadczenie usług bytowych i osobistych umożliwiających samodzielną egzystencję w środowisku.

Podjęmowane działania:

- stworzenie warunków do powstania sieci instytucji oferujących usługi w zakresie organizacji dnia codziennego osobom starszym (pielęgnacja, pomoc w usługach domowych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, dowożenie gorących posiłków, zabiegi rehabilitacyjne w domu, pomoc w dokonywaniu zakupów, transport dla niepełnosprawnych, pomoc techniczna w gospodarstwie domowym, pranie),
- zapewnienie świadczeń rehabilitacyjnych,
- udzielanie świadczeń pomocy społecznej w formie pieniężnej,
- podtrzymywanie kontaktów społecznych dzięki dostosowywanym do możliwości form spędzania czasu wolnego, ofercie kulturalnej, odwiedzinom osób niemogącym opuszczać mieszkania, możliwości kontaktów telefonicznych itp.,
- zapewnienie szybkiej reakcji na wiadomość o sytuacji wymagającej interwencji (doświadczeni pracownicy socjalni, możliwość transportu, możliwość wyboru najbardziej skutecznej formy pomocy),
- prowadzenie domów dziennego pobytu, klubów seniora itp.,
- prowadzenie lokalnych domów pomocy społecznej,
- organizacja działań samopomocowych i pomocy sąsiedzkiej poprzez stworzenie korzystnej atmosfery wokół udziału lokalnej społeczności w rozwiązywaniu problemów życiowych ludzi starych,
- krótkookresowa pomoc rodzinom pielęgnującym starsze osoby,
- dostosowywanie mieszkań ludzi starych do ich potrzeb i poziomu sprawności.
- organizacja i prowadzenie poradnictwa prawnego, psychologicznego i rodzinnego,
- współpraca z organizacjami pozarządowymi i koordynowanie działań.

Oczekiwane rezultaty:

1. wzrost poziomu usług świadczonych przez pracowników pomocy społecznej na rzecz ludzi starszych,
2. ograniczenie liczby osób kierowanych do ponadlokalnych placówek całodobowej opieki,
3. zwiększenie liczby mieszkań przystosowanych do potrzeb niepełnosprawnych ludzi starych,
4. zmniejszenie postępującej marginalizacji życia ludzi w wieku poprodukcyjnym,
5. upowszechnienie w społeczeństwie wizerunku osoby starszej jako osoby aktywnie uczestniczącej w życiu społecznym,

6. stworzenie sieci placówek wspomagających osoby starsze i ich rodziny w organizacji samodzielnego, w miarę możliwości, życia ludzi starych.

Realizatorzy:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Słupsku,
- Gminny Ośrodek Kultury,
- gminne ośrodki zdrowia,
- placówki oświatowe,
- lokalne organizacje pozarządowe i instytucje działające na rzecz osób starszych,
- koła gospodyń wiejskich,
- samorząd lokalny.

Polityka prorodzinna

Polityka rodzinna definiowana jest jako całościowy kształt norm prawnych, działań i środków uruchamianych przez państwo w celu stworzenia odpowiednich warunków życia dla rodziny: jej powstania, prawidłowego funkcjonowania i spełniania przez nią wszystkich ważnych społecznie ról.

U podłoża tak zdefiniowanej polityki rodzinnej leżą następujące założenia:

1. rodzina jest podstawową i najważniejszą instytucją społeczną,
2. rodzina powinna być wspierana przez państwo,
3. polityka rodzinna oznacza wielość polityk, a nie jeden pojedynczy akt prawny.

Pojęcie polityki prorodzinnej nie występuje jako termin w literaturze przedmioty z zakresu polityki społecznej. Jest to pojęcie potocznie używane, mające charakter wartościujący, przy pomocy którego ocenia się politykę państwa wobec rodziny.

Polityka społeczno-gospodarcza wobec rodziny może być uznana za politykę prorodzinną, jeżeli faktycznie realizuje ona jasno wytyczone cele w zakresie tworzenia warunków sprzyjających rozwojowi rodziny i zaspokajaniu jej potrzeb.

Wyróżnia się dwa typy polityki rodzinnej:

- politykę wyraźnie adresowaną do rodziny (*explicite*),
- politykę pośrednią (*implicite*).

Polityka prorodzinna *explicite* to jasno określone działania (programy), których świadomym celem jest osiągnięcie określonych celów dotyczących rodziny jako całości lub roli osób indywidualnych w rodzinie. Polityka *explicite* może obejmować np. politykę ludnościową (pro lub antynatalistyczną), świadczenia socjalne związane z opieką i wychowaniem dzieci, świadczenia dla pracujących rodziców, opiekę zdrowotną nad matką i dzieckiem itd.

Na politykę rodzinną *implicite* składają się działania podejmowane w innych dziedzinach polityki państwa, realizujące cele bezpośrednio nie związane z rodziną ale takie, które pociągają za sobą doniosłe konsekwencje dla funkcjonowania rodziny (np. polityka przeciwdziałania bezrobociu, polityka podatkowa).

Rodzina, która jest podstawową wspólnotą powinna być najważniejszym podmiotem polityki społecznej samorządu lokalnego. Oznacza to podejmowanie przez władze realnych działań sprzyjających dobremu funkcjonowaniu i samodzielności rodzin, które nie są skutkiem przypadku czy wymuszonych koncesji na rzecz rodzin ale przemyślaną strategią działań nakierowanych na ich wzmacnianie. I nie chodzi tu tylko o rodziny mające różnego rodzaju przejściowe lub długotrwałe trudności, ale o wszystkie rodziny, również o te, o

których mówimy „zdrowe”. Wszystkie rodziny bowiem wymagają odpowiednich do utrzymania dochodów czy warunków mieszkaniowych, właściwego poziomu świadczeń, dobrego rozwiązania edukacji dzieci, zagospodarowania czasu wolnego, prawa sprzyjającego małżeństwu, rodzinie i wychowywaniu dzieci. Oczywiście rodziny z problemami wymagają szczególnej troski ze strony państwa i samorządu, stąd niebagatelna rola pomocy społecznej, która powinna odpowiadać na specyficzne problemy rodzin wymagających wsparcia, czy urzędów pracy pomagających uporać się z problemami znalezienia pracy.

Gmina jest wspólnotą samorządową, której podstawowym celem jest dobro wspólne budowane w demokratycznych procedurach. W pojęciu dobra wspólnego zawiera się taka filozofia rozwoju gminy, w której rodzina stanowi centralny punkt. Proces budowania rozwoju społecznego gminy musi uwzględniać politykę rodzinną, której istotną rolę nie tylko na socjotechnicznie dobrze zorganizowanych imprezach społecznych, ale w dużej mierze oznacza spowodowanie, że szerokie warstwy społecznej będą miały poczucie współuczestniczenia w rządzeniu oraz będą przekonane, że filozofia rozwoju społecznego integrowane będzie wokół elementarnej instytucji życia społeczeństwa – czyli wokół rodziny. Gmina realizuje się w działaniach pomocniczych na rzecz rodziny.

Rodzina zatem może być przedmiotem działań władz lokalnych, ale jest w oczywisty sposób podmiotem. Niech chodzi tu o stworzenie autonomicznej polityki prorodzinnej, ale nasycenie jałowych, technokratycznych i mało podmiotowych w tym względzie polityk i praktyk branżowych gminy problematyką rodzinną. Ważny jest rezonans społeczny poszczególnych polityk, które powinny budować przekonanie obywateli i rodzin – tak w świadomości jak i w codziennych zachowaniach, że gmina jest środowiskiem przyjaznym nie tylko dla obywateli, ale przede wszystkim dla rodziny, jako głównego podmiotu polityki społecznej. Rodzina jest osią lokalnej polityki społecznej. W takim też sensie polityka rodzinna jest centralną częścią nowoczesnej polityki społecznej.

Cele prorodzinnej polityki społecznej uwzględniają:

- podmiotowy charakter społeczności lokalnej i znaczenie w niej rodziny,
- fundamentalne znaczenie szkoły samorządowej i nauki dla przyszłości gminy,
- działania na rzecz integracji społecznej.

Program działań na rzecz rodziny na terenie gminy Słupsk

Gmina to nie biurokracja. Jest to wspólnota – w najistotniejszej części wspólnota wspólnot rodzinnych. Istnieje ogromna potrzeba porozumienia się wszystkich sił lokalnych, które, nie bacząc na ideologiczne okowy, skłonne są do współdziałania dla dobra wspólnot gminnych.

Cel strategiczny programu

Zapewnienie warunków niezbędnych do pełnego rozwoju rodziny – podstawowej komórki społecznej, poprzez popieranie ekonomicznej, prawnej i społecznej ochrony życia rodzinnego, zwłaszcza poprzez takie środki jak świadczenia społeczne i rodzinne, rozwiązania podatkowe, zachęcanie do budowania mieszkań dostosowanych do potrzeb rodzin.

Cele szczegółowe programu

I. Pomoc rodzinom w uzyskaniu samodzielności finansowej.

Adresaci

- rodziny o niskim dochodzie,
- rodziny niezaradne ekonomicznie,

Podejmowane działania:

1. stworzenie systemu ulg w podatku od nieruchomości dla przedsiębiorców zwiększających zatrudnienie (rekrutujących pracowników z terenu gminy Słupsk),
2. wspieranie działań zmierzających do uzyskania kwalifikacji zawodowych niezbędnych na lokalnym rynku pracy,

3. udzielanie świadczeń z pomocy społecznej w celu przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych rodzin, których nie są w stanie rozwiązać przy pomocy własnych środków, możliwości i uprawnień,
4. stymulacja aktywności własnej rodzin w celu zaspokojenia potrzeb socjalno- bytowych,
5. informowanie i edukowanie rodzin w zakresie możliwości poprawy sytuacji (poradnictwo),
6. rozwój placówek i form środowiskowej pomocy społecznej.
7. Tworzenie punktów poradnictwa i pomocy w załatwianiu formalności związanych z funkcjonowaniem społecznym,

Oczekiwane efekty:

1. wzrost poziomu życia rodzin poprzez uzyskanie odpowiedniego statusu materialnego dzięki realizacji prawa do pracy,
2. wykorzystanie własnego potencjału,
3. zapobieganie poczuciu bezradności,
4. poprawa i nabycie kompetencji niezbędnych do społecznej egzystencji,
5. zwiększenie istniejących na rynku usług adresowanych do tej kategorii rodzin,
6. ograniczenie liczby rodzin wymagających wsparcia finansowego ze strony pomocy społecznej i organizacji pozarządowych,

Realizatorzy:

- samorząd lokalny
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
- Powiatowy Urząd Pracy

II. Poprawa warunków mieszkaniowych ludności.

Adresaci:

- rodziny zagrożone eksmisją,
- rodziny bezdomne,
- rodziny w trudnej sytuacji, niezaradne życiowe, które mogą być w przyszłości zagrożone bezdomnością,

Podejmowane działania

1. rozwój budownictwa społecznego,
2. przeciwdziałanie niszczeniu posiadanych zasobów komunalnych,
3. rozwój budownictwa socjalnego,
4. prowadzenie pracy socjalnej w zależności od kategorii rodzin,

Oczekiwane efekty:

1. stopniowa eliminacja zjawiska bezdomności dotykającego mieszkańców gminy Słupsk,
2. łatwiejszy dostęp do własnego mieszkania,

Realizatorzy:

- samorząd lokalny,
- Gminne Towarzystwo Budownictwa Społecznego,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Słupsku

III. *Przeciwdziałanie patologizacji rodzin*

Adresaci:

- rodziny, w których występuje alkoholizm, narkomania, przemoc w rodzinie,
- rodziny zagrożone alkoholizmem, narkomanią,

Podejmowane działania:

1. poradnictwo prawne,
2. ułatwienie dostępu do placówek specjalistycznych,
3. realizacja kompleksowych programów profilaktycznych skierowanych przede wszystkim do dzieci i młodzieży szkolnej,
4. tworzenie świetlic środowiskowych,
5. organizacja działań świetlic socjoterapeutycznych,
6. praca socjalna

7. tworzenie specjalistycznych zespołów działających na rzecz rozwiązywania problemów rodzin,

Oczekiwane efekty

1. wzrost świadomości dotyczącej zagrożeń jakie niosą za sobą alkohol i narkotyki,
2. zminimalizowanie skutków patologii rodziców w odniesieniu do ich dzieci,
3. zintensyfikowanie działań profilaktycznych we wstępnej fazie patologizacji rodziny,
4. podniesienie umiejętności wychowawczych rodzin.

Realizatorzy

- samorząd lokalny,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- organizacje pozarządowe.

IV. Stwarzanie równych szans dzieciom i młodzieży

Adresaci:

- dzieci i młodzież z rodzin niewydolnych wychowawczo, patologicznych, zagrożonych ubóstwem.

Podejmowane działania:

1. rozwój placówek przedszkolnych,
2. wspieranie aspiracji edukacyjnych i kulturalnych,
3. wyrównywanie szans edukacyjnych
4. stworzenie systemu stypendiów umożliwiające kontynuowanie nauki w szkole ponadgimnazjalnej,

Oczekiwane efekty:

1. zwiększenie dostępności do placówek opieki przedszkolnej,
2. wzrost liczby młodzieży legitymującej się wykształceniem ponadgimnazjalnym,

3. zminimalizowanie liczby młodzieży rezygnującej z kontynuowania nauki ze względu na trudną sytuację materialną rodziny.

Realizatorzy:

- gminne placówki oświatowe,
- samorząd lokalny
- organizacje pozarządowe.

V. Przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu

Adresaci:

- osoby długotrwale bezrobotne,
- osoby mające trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego,
- osoby uzależnione od alkoholu, narkotyków lub innych środków odurzających, które powracają do społeczności po zakończonym leczeniu odwykowym,
- chorzy psychicznie,
- bezdomni

Podejmowane działania:

1. współfinansowanie tworzenia i działalności ośrodków przeznaczonych dla osób zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym, w szczególności współfinansowanie tworzenia i działalności:
  - Centrów Integracji Społecznej,
  - Klubów Integracji Społecznej.
2. szkolenia dla kadry instytucji pracujących z osobami z grup szczególnego ryzyka, z uwzględnieniem wolontariuszy,
3. badania efektywności podejmowanych działań na rzecz przeciwdziałania zjawisku wykluczenia społecznego ze szczególnym uwzględnieniem rynku pracy,
4. rozwinięcie systemu informacji dla kadry, jak i osób identyfikowanych w grupach docelowych, o możliwościach uczestniczenia w szkoleniach, korzystania z różnych form doradztwa i poradnictwa zawodowego,

5. szkolenia aktywizujące i spotkania integracyjne z udziałem społeczności lokalnych w celu zapobiegania i zwalczania procesów marginalizacji, na które narażone są grupy szczególnego ryzyka,
6. szkolenia dla pracodawców w zakresie specyfiki zatrudnienia osób dążących do włączenia się do czynnego życia społecznego i zawodowego,
7. pomoc techniczna dla pracodawców w tworzeniu subsydiowanych miejsc pracy, staży zawodowych oraz spółdzielni socjalnych.

Oczekiwane efekty:

1. rozwój systemu przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu,
2. uwrażliwienie środowisk lokalnych i pracodawców na konieczność podjęcia wspólnych działań na rzecz przeciwdziałania marginalizacji i jej skutkom,
3. umożliwienie osobom podlegającym wykluczeniu społecznemu udziału w zajęciach prowadzonych przez centra integracji społecznej, kluby integracji społecznej
4. ułatwienie osobom z grup ryzyka powrotu do pełnowartościowego życia społecznego, rozwój w nich umiejętności uczestniczenia w życiu społeczności lokalnej i pełnienia ról społecznych w miejscu pracy, zamieszkania lub pobytu,
5. rozwój działań zmierzających do podtrzymania zdolności do samodzielnego świadczenia pracy w grupie osoby zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym

Realizatorzy:

- samorząd lokalny,
- Powiatowy Urząd Pracy,
- organizacje pozarządowe prowadzące działalność na rzecz grup szczególnego ryzyka,
- instytucje szkoleniowe,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
- pracodawcy i organizacje pracodawców

Edukacja
publiczna

Na terenie gminy Słupsk funkcjonuje siedem szkół podstawowych oraz trzy szkoły gimnazjalne:

1. Szkoła Podstawowa w Bierkowie,
2. Szkoła Podstawowa w Głobinie,
3. Szkoła Podstawowa we Włynkówku,
4. Szkoła Podstaowa we Wrześciu,
5. Zespół Szkół w Jezierzycach,
6. Zespół Szkół w Siemianicach,
7. Zespół Szkół w Redzikowie.

Uczęszcza do nich ogółem 1751 uczniów (z terenu gminy Słupsk 1698), z tej liczby 593 osoby to uczniowie szkół gimnazjalnych.

Warunki lokalowe, stan techniczny pomieszczeń szkolnych jest dobry. Poza salami dydaktycznymi w szkołach działają biblioteki i świetlice. Wszystkie placówki szkolne na terenie gminy wyposażone są w pracownie komputerowe dysponujące łącznie 85 zestawami komputerowymi. Wszystkie także dysponują salami gimnastycznymi.

Na terenie gminy swoją działalność prowadzi także Przedszkole Gminne z siedzibą w Jezierzycach.

Aby zapobiec postępującej degradacji zawodowej i społecznej placówki oświatowe muszą otworzyć się na całe społeczeństwo lokalne stwarzając między innymi możliwość poznawania obsługi komputerów i internetu, czy popularyzując języki obce, których znajomość z jednej strony umożliwia korzystanie ze zdobyczy naukowych i kulturalnych współczesnego świata, z drugiej zaś ułatwia rozwój kariery zawodowej i kontakty z innymi ludźmi.

Perspektywiczne działania prowadzone w zakresie edukacji publicznej muszą spowodować z jednej strony dostosowanie oferty dydaktyczno – wychowawczej do zmian jakie niesie ze sobą przyszłość wymuszająca na kolejnych pokoleniach coraz większą elastyczność w zakresie wiedzy oraz umiejętności wobec potrzeb jakie niosą postęp w nauce, technologii a także zmiany na rynku pracy, z drugiej zaś stworzyć podwaliny do rozwoju partnerstwa edukacyjnego i budowy społeczeństwa opartego na wiedzy.

1. *Rozwój partnerstwa edukacyjnego.*

Edukacja publiczna stanowi jeden z elementów polityki społecznej samorządu. Politykę tę należałoby ukierunkować w ten sposób, by łączący się ze zmianami w tej dziedzinie rozwój partnerstwa edukacyjnego przyczynił się do poprawy kondycji oraz warunków życia rodziny.

Pod pojęciem partnerstwa edukacyjnego należy rozumieć rodzaj równej relacji, wzajemnego wpływu, jaki wywierają na siebie poszczególne środowiska życia dziecka: rodzina, szkoła, lokalna wspólnota. Partnerstwo edukacyjne jest relacją rodziców, nauczycieli oraz członków najbliższego otoczenia dziecka/ucznia stanowiącą swoistą mieszaninę autonomii oraz współzależności, w której uczestnicy nie tracą nic ze swoich praw, jednocześnie wykazując się gotowością do podporządkowania i nastawieniem na zgodne porozumienie w toku współpracy, jednoczącej ich przez wspólny cel i formy. Na takim partnerskim współdziałaniu korzystają wszyscy, najwięcej jednak dziecko znajdujące się w centrum tych oddziaływań.

Dążąc do rozwoju partnerstwa edukacyjnego należy podjąć działania w zakresie:

1. rozwoju form współdziałania rodziny, szkoły i gminy, uznanych za partnerskie, mieszczących się w 3 kategoriach:
  - wzajemnej wymiany (umiejętności, czasu, opinii, informacji, materiałów),
  - charytatywnych (na rzecz osób i spraw potrzebujących wsparcia, włączając uczniów i szkoły),
  - ludycznych (ukierunkowanych na rozrywkę, zabawę, społeczną integrację, rekreację itp. realizowanych w czasie wolnym wszystkich uczestników).
2. rozwoju form współdziałania w zakresie sześciu typów: rodzicielstwo, komunikacja, nauka domowa, wolontariat, współdecydowanie oraz współpraca ze środowiskiem poprzez:
  - tworzenie projektów pozwalających z jednej strony na realizację praw i obowiązków rodziców oraz społeczeństwa w zakresie edukacji, z drugiej zaś na większe dostosowanie oferty szkół do potrzeb zmieniającego się świata i tym samym na wzrost skuteczności w zakresie ich pracy edukacyjnego,
  - rozwój form komunikacji partnerskiej - większe otwarcie szkół, rodziców i samorządu na informacje wzajemnie do siebie wysyłane
3. rozwijanie w nauczycielach poczucia przynależności do lokalnej wspólnoty – otwarcie na środowisko reprezentowane postawą aktywnego członka wspólnoty, procentuje

wzajemnością. Nauczyciel – sprzymierzeniec reprezentuje nie tylko swojego ucznia i jego rodzinę ale także rodzimą grupę społeczną poprzez:

- negocjowanie pomiędzy społecznością, w imieniu której działa, a utrzymującymi władzę,
  - podejmowanie starań zmierzających do przewycięzenia przeszkód blokujących osiągnięcia szkolne uczniów, odślanając je i pracując na zmianę procesów i struktur je tworzących,
  - pracowania w przymierzu ze społecznością, z której pochodzą jego uczniowie; niezależnie od aspiracji i środków (programy i fundusze) dostrzega potencjał tkwiących w poszczególnych osobach i grupach i organizuje sieć współpracy, bazując w tym na podstawach istniejących w lokalnej społeczności,
  - występowanie w imieniu społeczności swoich uczniów, branie czynnego udziału w życiu obywatelskim, odkrywanie istotny najważniejszych problemów wspólnoty i wskazywaniu drogi do ich rozwiązania,
  - uczenie dzieci i młodzieży politycznego działania, występowanie i bronienie interesów jednostek i grup w obliczu marginalizacji.
4. kształtowanie otwartości nauczycieli na nowe role rodziców oraz lokalnej społeczności i samorządu
  5. otwarcie możliwości kształtowania reprezentacji rodzicielskich na szczeblach pozaszkolnych oraz współpraca rad rodziców/szkół z lokalnym samorządem.

Program budowy społeczeństwa opartego na wiedzy

Skutkiem dokonującego się postępu naukowo – technicznego wymuszającego systematyczne zmiany na rynku pracy jest konieczność podejmowania wszelkiego typu działań, które umożliwią rozwój społeczeństwa opartego na wiedzy.

Cel strategiczny programu

Przygotowanie społeczeństwa do życia i pracy w warunkach globalnej gospodarki rynkowej tj. gospodarki ogólnoświatowej w dużym stopniu pozbawionej granic dla przepływu ludzi, towarów i pieniędzy.

Cele szczegółowe programu

1. podnoszenie poziomu wykształcenia,
2. wyrównywanie szans edukacji różnych grup społecznych,
3. dostosowywanie oferty edukacyjnej szkół do wymogów rynku pracy,
4. podnoszenie jakości ustawicznego kształcenia zawodowego

Podejmowane działania:

1. Dostosowywanie oferty edukacyjnej szkół i placówek kształcenia do potrzeb rynku pracy:

- a) wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów w celu lepszego dostępu do rynku pracy,
- b) rozwój poradnictwa i doradztwa zawodowego,
- c) podniesienie jakości kształcenia,
- d) doskonalenie zawodowe nauczycieli.

2. Wzmocnienie systemu edukacji osób dorosłych

- a) ułatwienie osobom dorosłym dostępu do zróżnicowanej oferty edukacyjnej oraz do usług kształcenia na odległość,
- b) ułatwienie wejścia na rynek nowym instytucjom kształcenia.

Oczekiwane efekty:

- 1. podniesienie poziomu wykształcenia społeczeństwa,
- 2. dostosowanie ofert edukacyjnych do potrzeb rynku pracy,
- 3. zwiększenie liczby osób dorosłych kontynuujących edukację.

Ochrona zdrowia

Na terenie gminy Słupsk działalność prowadzą 4 ośrodki zdrowia zlokalizowane w następujących miejscowościach:

1. Jezierzycy – opieką obejmuje 2.399 mieszkańców,
2. Bruskowo Wielkie – opieką medyczną objętych jest 1750 mieszkańców,
3. Głobino – otacza opieką 1300 osób,
4. Wrzeście – swoją działalnością obejmuje 1195 mieszkańców.

W placówkach tych zatrudnionych jest ogółem 4 lekarzy i 6 pielęgniarek realizujących usługi z zakresu podstawowej opieki medycznej. Świadczenia specjalistyczne dla mieszkańców gminy Słupsk realizowane są przez przychodnie mieszczące się na terenie miasta Słupska.

Ponadto na terenie gminy prowadzą działalność 3 gabinety stomatologiczne, w każdym z nich zatrudniony jest jeden lekarz stomatolog i asystentka stomatologiczna. Funkcjonują one w miejscowościach: Jezierzycy, Bruskowo Wielkie, i Wrzeście.

Na przestrzeni najbliższych lat ciężar jakościowy wszelkich działań prowadzonych w zakresie ochrony zdrowia winien być położony na promocję zdrowia i szeroko rozumianą profilaktykę, co w efekcie zaowocuje poprawą kondycji zdrowotnej lokalnej społeczności.

Osiągnięcie powyższego celu możliwe będzie dzięki zintensyfikowaniu działań mających na celu:

1. zwiększenie aktywności fizycznej ludności
  - organizacja festynów sportowych i rekreacyjnych dla ludności,
  - udostępnienie sal gimnastycznych,
  - propagowanie czynnego wypoczynku wśród dzieci, młodzieży i dorosłych.
2. popularyzację zasad zdrowego żywienia
  - prowadzenie prelekcji dotyczących zdrowego żywienia w szkołach oraz świetlicach wiejskich,
  - organizacja kursów kulinarnych.
3. stworzenie odpowiednich warunków dla rozwoju edukacji zdrowotnej i promocji zdrowia
  - rozwój zaangażowania szkół w realizację programów związanych z wychowaniem zdrowotnym (zapobieganie próchnicy, higiena wieku dojrzewania, zapobieganie AIDS, narkomanii, alkoholizmowi, wypadkom),

- popularyzacja tematyki w lokalnych mediach (prasa , radio),
  - wdrażanie w szkołach i zakładach pracy działań w zakresie ochrony środowiska w aspekcie ochrony zdrowia,
  - organizacja kursów i szkoleń,
4. zmniejszenie narażenia ludności na działalność szkodliwych czynników środowiskowych
    - budowa kanalizacji sanitarnej i oczyszczalni ścieków,
    - segregacja odpadów komunalnych,
  5. zmniejszenie liczby wypadków oraz ograniczenie ich skutków
    - popularyzacja znajomości zasad ruchu drogowego,
    - realizacja programu „Bezpieczna droga do szkoły”,
    - zwiększanie umiejętności udzielania pierwszej pomocy w nagłych wypadkach,
  6. poprawa dostępności do podstawowej opieki zdrowotnej i jej usprawnienie
    - dostosowanie godzin otwarcia ośrodków zdrowia do potrzeb mieszkańców,
    - wyposażenie placówek w profesjonalną aparaturę medyczną,
    - objęcie wszystkich uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych profilaktyczną opieką lekarską i pielęgniarstwa.
  7. realizacja programu przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii.

***Gminny Program Profilaktyki
i Rozwiązywania Problemów
Alkoholowych
oraz innych Uzależnień
na rok 2004***

Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, jest podstawą prawną wszystkich działań dotyczących rozwiązywania problemów alkoholowych oraz innych uzależnień na terenie gminy.

Z badań Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przeprowadzonych w 2002 roku wynika, iż po raz pierwszy od kilku lat zatrzymana została tendencja spadkowa udziału wyrobów spirytusowych w całkowitej konsumpcji czystego alkoholu. Rzeczywiste spożycie napojów alkoholowych mieściło się w przedziale 7 – 9 litrów 100 % alkoholu na statystycznego mieszkańca naszego kraju.

Z diagnozy problemów związanych z alkoholem w Polsce w roku 2002, w ocenie ważności różnych problemów społecznych na poziomie kraju - 4 miejsce zajmuje picie alkoholu przez młodzież natomiast alkoholizm uplasował się na miejscu 5.

Dane (GUS i PARPA) dotyczące struktury konsumpcji napojów alkoholowych z ostatnich trzech lat pokazują, że w znacznym stopniu wzrosła popularność piwa, natomiast zmniejszył się popyt na wyroby spirytusowe oraz wino. Badania rynkowe pokazują, że wzrost spożycia w populacji od 15 do 19 roku życia, jest istotnym źródłem wysokich zysków przemysłu piwnego.

Przeprowadzone przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych badania wskazują, iż główną przyczyną zgonów i inwalidztwa wśród młodzieży w wieku 16 – 21 lat jest właśnie alkohol. Co dziesiąte dziecko po wypiciu alkoholu uczestniczyło w bójce lub sprzeczce.

Stąd wniosek, że działania w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych mają również wymiar ekonomiczny. Szkody związane z nadużywaniem alkoholu to szkody związane z problemami zdrowotnymi mieszkańców jak np. uszkodzenia ciała i zgony spowodowane wypadkami komunikacyjnymi, opóźniony i utrudniony proces diagnozowania i leczenia wielu chorób.

W ostatnich latach do najważniejszych polskich problemów alkoholowych można zaliczyć:

1. samoniszczenie osób uzależnionych od alkoholu,
2. uszkodzenia zdrowia u dorosłych osób nadmiernie pijących,
3. uszkodzenia rozwoju psychofizycznego pijącej młodzieży,

4. szkody występujące u członków rodzin z problemem alkoholowym,
5. alkoholowa dezorganizacja środowiska pracy i bezrobotnych,
6. naruszenia prawa i porządku przez osoby nietrzeźwe,
7. naruszenia prawa związane z handlem napojami alkoholowymi.

Podstawowe szkody u członków rodzin alkoholowych to schorzenia psychosomatyczne i zaburzenia emocjonalne spowodowane chronicznym stresem oraz demoralizacja, ubóstwo i obniżenie szansy osiągnięcia kariery zawodowej.

Powtarzające się picie alkoholu przez nastolatków, nawet w niewielkich ilościach, może spowodować poważne szkody w ich życiu i procesach rozwojowych. Alkohol zaburza zdolność do uczenia się, zapamiętywania i logicznego rozumowania, hamuje rozwój emocjonalny i opóźnia dojrzewanie, zwiększa ryzyko uzależnienia od alkoholu i nikotyny oraz sięgania po narkotyki i inne środki odurzające.

Gminę Słupsk zamieszkuje 13639 mieszkańców z czego do szkół podstawowych uczęszcza - 1229 dzieci, do gimnazjów - 602 dzieci i przedszkola – 54 dzieci.

Na terenie naszej Gminy działa **60 punktów** sprzedaży alkoholu:

- zezwolenia **typu A** (do 4,5 % zawartości alkoholu oraz piwo) posiada 60 punktów,
- zezwolenia **typu B** (od 4,5 % do 18 % zawartości alkoholu) posiada 58 punktów,
- zezwolenia **typu C** (powyżej 18 % zawartości alkoholu) posiadają 34 punkty.

Łącznie wydane zezwolenia to: typu A – 2, typu AB – 24, typu ABC – 34.

Odliczając dzieci do lat 6 na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych w naszej Gminie przypada 208 mieszkańców.

Z badań przeprowadzonych na terenie naszej Gminy wynika, że przed 7 rokiem życia inicjację alkoholową przeszedł co dziesiąty uczeń, a przed 12 rokiem życia co drugi, przed ukończeniem 15 lat ponad 80 % dzieci miała już kontakt z napojem alkoholowym.

Aby zapobiec tym negatywnym zjawiskom art. 4¹ ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, przekazuje gminie, jako zadanie własne, prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych.

Do osiągnięcia długofalowych założeń, należy wyznaczyć sobie podstawowe cele oraz metody ich realizacji.

Głównymi celami programu są:

- 1. Zapobieganie powstawaniu nowych problemów alkoholowych w gminie.**
- 2. Zmniejszanie rozmiarów aktualnie istniejących problemów.**
- 3. Realizacja ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.**

Realizację działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych ustawa przedstawia jako 5 Zadań, które GKRPA przyjęła do realizacji w roku 2004.

ZADANIE I – zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych od alkoholu.

1. Prowadzenie rozmów mających na celu motywowanie do podjęcia leczenia odwykowego przez osoby z problemem alkoholowym.
2. Prowadzenie punktu informacyjno – konsultacyjnego działającego przy Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Słupsku.
3. Realizacja podstawowej oferty terapeutycznej dla osób uzależnionych od alkoholu w:
  - Oddziale Lecznictwa Odwykowego w Lubuczewie,
  - Poradni Terapii Uzależnienia od Alkoholu w Słupsku, ul. W. Polskiego 50.
4. Realizacja zajęć terapeutycznych i rehabilitacyjnych dla:
  - kontynuujących trzeźwienie (po podstawowym programie leczenia odwykowego),
  - z nawrotami choroby alkoholowej,
  - sprawców przemocy.
5. Ponoszenie kosztów kierowania na specjalistyczne badania w celu ustalenia zależności od alkoholu i wskazania rodzaju zakładu lecznictwa odwykowego.
6. Kierowanie do sądu wniosków o nałożenie obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu osób uzależnionych.

7. Przekazywanie aktualnych informacji o możliwościach kontynuowania trzeźwienia oraz grupach wsparcia działających na naszym terenie.

ZADANIE II – udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.

1. Udzielanie osobom z rodziny alkoholowej (współzależnym) i ofiarom przemocy, pomocy doraźnej:
  - kierowanie do Domu Interwencji Kryzysowej,
  - pomoc w przygotowaniu wniosków do sądu lub prokuratury.
2. Realizacja zajęć terapeutycznych dla osób współzależnych i ofiar przemocy w:
  - Poradni Terapii Uzależnienia od Alkoholu w Słupsku, ul. W. Polskiego 50,
  - Oddziale Lecznictwa Odwykowego w Lubuczewie.
3. Prowadzenie punktu informacyjno – konsultacyjnego dla osób współzależnych , działającego przy Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Słupsku.
4. Dofinansowanie szkoleń i kursów specjalistycznych dla osób zajmujących się pomocą psychospołeczną i prawną w gminie.
5. Sfinansowanie pracy świetlic środowiskowych, w których realizowane są zajęcia dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych (często alkoholowych).
6. Doposażenie świetlic środowiskowych w pomoce i sprzęt niezbędny do prowadzenia zajęć z dziećmi.
7. Sfinansowanie realizacji programów profilaktycznych podczas trwania wycieczki zimowego dzieci.
8. Dofinansowanie wycieczki letniej dzieci z rodzin z problemem alkoholowym, podczas którego realizowane będą programy profilaktyczne.

ZADANIE III – prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii.

1. Uaktualnienie Diagnozy problemów alkoholowych, narkotykowych i przemocy Gminy Słupsk.

2. Współfinansowanie programów profilaktycznych prowadzonych przez profesjonalistów dla dzieci i młodzieży ze szkół podstawowych i gimnazjów Gminy Słupsk.
3. Dofinansowanie działań podejmowanych przez społeczności lokalne dotyczących realizacji rodzinnych imprez bezalkoholowych, w szczególności sposób promujących ten fakt – na podstawie załączonego programu imprezy promującego zabawę bez używek.
4. Zorganizowanie przez Ośrodek Resocjalizacji „Solidarni Plus” programu profilaktycznego pod nazwą „3 razy NIE! Zróbmy to razem” we wszystkich szkołach na terenie Gminy Słupsk.
5. Uzupełnienie oferty bibliograficznej GKRPA w celu zaktualizowania wiedzy na temat profilaktyki i problemów związanych z uzależnieniami.
6. Udostępnianie materiałów edukacyjnych wszystkim osobom, instytucjom, klientom punktu informacyjno – konsultacyjnego chcącym poszerzyć swoją wiedzę na tematy związane z uzależnieniami.

ZADANIE IV – wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych.

1. Współpraca z Zarządem Okręgowym Polskiego Czerwonego Krzyża w zakresie partycypacji w kosztach utrzymania Domu Interwencji Kryzysowej w Słupsku oraz niesieniu pomocy osobom z terenu Gminy Słupsk..
2. Współpraca z Gminnym Ośrodkiem Kultury Gminy Słupsk w zakresie udostępniania i doposażenia obiektów świetlic wiejskich na prowadzenie zajęć środowiskowych.
3. Współpraca ze szkołami z terenu Gminy Słupsk w zakresie realizacji programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży, udostępniania obiektu szkoły na prowadzenie zajęć środowiskowych.
4. Współpraca z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w zakresie udostępnienia lokalu na potrzeby GKRPA oraz informowania przez pracowników socjalnych osoby nadużywające alkoholu i ich rodziny o możliwości uzyskania pomocy Komisji.
5. Współpraca z Ośrodkiem Resocjalizacji Stowarzyszenia „Solidarni Plus” w Gajkach w zakresie realizacji w szkołach z terenu Gminy Słupsk programów profilaktycznych.
6. Współpraca ze Słupskim Centrum Wspomagania Organizacji Pozarządowych w zakresie pozyskiwania dodatkowych funduszy na realizację programów profilaktyki uzależnień i edukacji prozdrowotnej.

ZADANIE V – podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy oraz występowania przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.

1. Prowadzenie kontroli punktów sprzedaży alkoholu w zakresie przestrzegania ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.
2. Opiniowanie wniosków przedsiębiorców ubiegających się o udzielenie zezwoleń na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych w zakresie zgodności z uchwałami Rady Gminy.
3. Organizowanie szkoleń dla sprzedawców i właścicieli punktów sprzedaży i podawania napojów alkoholowych w zakresie przestrzegania ustawy.

Powyższe zadania realizowane będą przez wszystkich członków GKRPA przy współpracy z pedagogami szkolnymi, pracownikami socjalnymi, nauczycielami szkół Gminy Słupsk, policjantami, lekarzami, pielęgniarkami oraz wszystkimi osobami, którzy pragną zapobiegać tym niekorzystnym zjawiskom.

Praca Komisji odbywać się będzie w każdą środę w godz. 15⁰⁰ – 17⁰⁰.

Dyżur Komisji w każdy poniedziałek w godz. 16⁰⁰ – 17⁰⁰.

HARMONOGRAM REALIZACJI
Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Słupsk
w 2004 r.

Lp.	Zamierzenia (zadania)	Sposoby realizacji	Osoby lub instytucja odpowiedzialna za realizację i nadzór	Termin realizacji	Oczekiwane efekty	Szacunkowe koszty (preliminarz wydatków)
1	2	3	4	5	6	7
1	Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu <i>Razem ZADANIE I</i> 3.560 zł.	Punkt 1 - zajęcia terapeutyczne dla: a) kontynuujących trzeźwienie, b) z nawrotami choroby alkoholowej.	Specjaliści terapii uzależnień z - Poradni Terapii Uzależnienia od alkoholu, - Oddziału Uzależnień w Lubuczewie	Cały rok 2 spotkania x 2 terapeutów	Pomoc z zakresu psychoterapii pogłębionej osobom po podstawowym procesie leczenia.	30 zł/h x 8 godz x 2 terapeutów x 2 spotkania 960zł.
		Punkt 2 - ponoszenie kosztów kierowania do biegłego sądowego w celu ustalenia zależności od alkoholu i wskazania rodzaju zakładu leczenia.	Sprawy formalne - pełnomocnik Wydawanie opinii - biegły sądowy	Cały rok	20 wydanych opinii	20 x 130 zł. 2.600 zł.

II	Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie Razem ZADANIE II 80.236 zł.	Punkt 1 Zajęcia terapeutyczne: a) dla osób współuzależnionych, b) ofiar przemocy.	Specjaliści terapii uzależnień z - Poradni Terapii Uzależnienia od alkoholu, - Oddziału Uzależnień w Lubuczewie	Cały rok 2 spotkania x 2 terapeutów	Pomoc w zakresie zaburzenia życia rodzinnego wywołanego nadużywaniem alkoholu i stosowaniem przemocy.	30 zł/h x 8 godz. x 2 terapeutów x 2 spotkania 960 zł.
		Punkt 2 Dofinansowanie szkoleń i kursów specjalistycznych dla osób zajmujących się pomocą psychospołeczną i prawną, pracujących na rzecz mieszkańców Gminy Słupsk.	Wybór ofert instytucji szkoleniowych: odpowiedzialna GKRPA	Cały rok	Podniesienie kompetencji osób stykających się z problemami społecznymi.	4.000 zł.
		Punkt 3 Doposażenie świetlic środowiskowych w pomoce i sprzęt potrzebny do pracy z dziećmi.	Pełnomocnik, w porozumieniu z opiekunami świetlic	Cały rok, według zapotrzebowania	Zapewnione pomoce niezbędne do prowadzenia zajęć środowiskowych z dziećmi.	9 świetlic x 1.000 zł = 9.000 zł.

	<p>Punkt 4</p> <p>Finansowanie pracy świetlic środowiskowych, prowadzących zajęcia dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych :</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Jezierzycy 2) Lubuczewo 3) Redzikowo 4) Kusowo 5) Krępa 6) Włynkówko 7) Bierkowo 8) Bukówka 9) Karżcino 	<p>Wychowawcy, mający uprawnienia do pracy z dziećmi,</p> <p>na podstawie opracowanych programów profilaktyczno - wychowawczych</p>	<p>42 tygodnie w roku</p>	<p>Podniesienie świadomości dzieci dotyczącej radzenia sobie z różnymi problemami oraz propozycjami spędzania wolnego czasu .</p>	<p>2 opiekunów 2 x w tyg. X 2,5 godz. X 18 zł x 42 tyg. = 7.560</p> <p>1 opiekun 1 x w tyg. X 2 godz. x 18 zł x 42 tyg. = 1.512</p> <p>6 opiekunów 2 x w tyg. X 2 godz. X 18 zł x 42 tyg. = 18.144</p> <p>27.216 zł.</p>
	<p>Punkt 5</p> <p>Finansowanie realizacji programów profilaktycznych podczas trwania półkolonii zimowych.</p>	<p>Członkowie GKRPA, Pełnomocnik, opiekunowie świetlic, Dyrektorzy szkół</p>	<p>Ferie zimowe</p>	<p>Zorganizowane spędzenie wolnego czasu.</p>	<p>5 wniosków złożonych przez szkoły 5 x 1.000 zł. 5.000 zł.</p>

		Punkt 6 Dofinansowanie kolonii letnich, na których realizowane będą programy profilaktyczne.	Urząd Gminy Słupsk, GOPS, Szkoły, Pełnomocnik, członkowie GKRPA	Wakacje letnie	Promocja zdrowego stylu życia oraz możliwości spędzania wolnego czasu bez używek.	34.060 zł.
III	<i>Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii.</i> Razem ZADANIE III 11.250 zł.	Punkt 1 Uaktualnienie DIAGNOZY Problemów Alkoholowych i Narkotykowych i Przemocy Gminy Słupsk (zakup materiałów)	Członkowie GKRPA, Pełnomocnik, Dyrektorzy Szkół, Policja, Sąd.	Do czerwca 2004 roku	Pozyskanie aktualnej wiedzy na temat problemów alkoholowych, narkotykowych i przemocy w Gminie Słupsk.	500 zł.
		Punkt 2 Wspomaganie zajęć realizowanych na podstawie szkolnych programów profilaktycznych..	Członkowie GKRPA, Pełnomocnik, Dyrektorzy Szkół, realizatorzy programów	Cały rok	Pogłębienie wiedzy dzieci i młodzieży dotyczącej destruktywnego wpływu używek na życie człowieka.	2.000 zł.

		Punkt 3 Dofinansowanie działań podejmowanych przez społeczności lokalne, dotyczących realizacji imprez bezalkoholowych	Członkowie GKRPA -wybór wniosków, pełnomocnik -sprawy formalne, Organizatorzy	Cały rok	Pokazanie różnych form rodzinnego spędzania wolnego czasu bez środków psychoaktywnych.	5.000 zł.
		Punkt 4 Współpraca z Ośrodkiem Resocjalizacji „Solidarni Plus” w Gajkach w zakresie realizacji programu profilaktycznego w szkołach.	Członkowie GKRPA, pełnomocnik, Realizatorzy	Rok Szkolny 2003	Realizacja projektu „3 x NIE! ZRÓBMY TO RAZEM” we wszystkich szkołach Gminy Słupsk.	3.250 zł.
		Punkt 4 Zakup materiałów edukacyjnych dla klientów punktu informacyjno – konsultacyjnego oraz instytucji i organizacji współpracujących z GKRPA.	Członkowie GKRPA, pełnomocnik	Cały rok	Uzupełnienie oferty bibliograficznej GKRPA.	500 zł.
V	Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych Razem ZADANIE V 4.000 zł.	.Punkt 1 Współpraca z Zarządem Okręgowym PCK w zakresie partycypacji w kosztach utrzymania Domu Interwencji Kryzysowej.	Członkowie GKRPA, pełnomocnik	Marzec 2004 rok Październik 2004 rok	Zapewnienie udzielenia pomocy w sytuacjach kryzysowych osobom z terenu Gminy Słupsk.	2 raty po 2.000 zł 4.000 zł.

VIII	Koordynowanie Gminnego Programu w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi, narkomanii i przemocy.	Punkt 1 Wynagrodzenie członków GKRPA	pełnomocnik	Cały rok	52 posiedzenia GKRPA	2.640 zł rocznie x 6 osób 15.840 zł.	
		Razem ZADANIE VIII 40.954 zł.	Punkt 2 Wynagrodzenie pełnomocnika	pełnomocnik	Cały rok	Koordynowanie realizacji gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy w Gminie Słupsk.	1.300 zł x 12 miesiące 15.600 zł.
		Punkt 3 Wyjazdy służbowe, kontrole sklepów, kontrole świetlic, bilety MZK	pełnomocnik	Cały rok	Przeprowadzone kontrole punktów sprzedaży alkoholu, świetlic.	3.000 zł.	
		Punkt 4 Administracja	pełnomocnik	Cały rok	Zakupienie materiałów biurowych, rozmów telefonicznych.	2.000 zł.	
		Punkt 5 REZERWA				4.514 zł.	
RAZEM						140.000 złotych	

Na podstawie art. 4¹ ust. 2 i 5 ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity: Dz. U. z 2002 roku Nr 147, poz.1231 ze zmianami: Dz. U. Nr 128 poz.1401 i Nr 167 poz. 1372)

***ustala się zasady wynagradzania członków
Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych***

§ 1.

Ustala się wynagrodzenie dla członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w wysokości 220 złotych miesięcznie dla jednego członka Komisji.

§ 2.

Wynagrodzenie przysługuje za pracę na posiedzeniach Komisji.

§ 3.

1. Posiedzenia Komisji odbywają się cztery razy w miesiącu.
2. Dyżury Komisji odbywają się w każdą środę w godzinach od 15⁰⁰ do 17⁰⁰.
3. W dyżurach uczestniczą minimum dwie osoby, w tym pełnomocnik Wójta ds. RPA.

§ 4

1. Za nieobecność członka Komisji w posiedzeniach Komisji, potrąca się po ¼ części miesięcznego wynagrodzenia za każdą nieobecność.
2. Ust. 1 nie stosuje się w przypadku nieobecności członka Komisji na posiedzeniu Komisji, spowodowanej wyjazdem służbowym, zleconym przez Komisję.

§ 5.

Podstawą do wypłacenia wynagrodzenia członkom Komisji, są miesięczne listy obecności, sporządzane przez pełnomocnika Wójta ds. RPA i zatwierdzone przez Przewodniczącego Komisji.

§ 6.

Wypłata wynagrodzenia, o którym mowa w § 5 następuje pomiędzy 5 a 10 dniem miesiąca, za miesiąc poprzedni, w kasie Urzędu Gminy lub przelewem na konto.

***Zasady kontroli przedsiębiorców
prowadzących sprzedaż napojów alkoholowych
na terenie Gminy Słupsk***

1. Kontroli podlegają wszyscy przedsiębiorcy z terenu Gminy Słupsk, którzy prowadzą sprzedaż napojów alkoholowych.
2. Kontrolę mogą przeprowadzać:
  - upoważnieni przez Wójta Gminy Słupsk, pracownicy Urzędu Gminy,
  - upoważnieni przez Wójta Gminy Słupsk, członkowie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
3. Zakres kontroli obejmuje:
  - przestrzeganie ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi
  - przestrzeganie uchwał Rady Gminy Słupsk, dotyczących sprzedaży napojów alkoholowych.
4. Kontrole osób, które posiadają zezwolenie na sprzedaż napojów alkoholowych, muszą być prowadzone przez co najmniej dwie osoby.
5. Osoby upoważnione do przeprowadzania kontroli mają prawo do:
  - wstępu na teren nieruchomości, obiektu lub lokalu, gdzie prowadzona jest sprzedaż napojów alkoholowych —w czasie otwarcia placówki,
  - żądania od przedsiębiorcy wyjaśnień pisemnych lub ustnych (odnotowanych w protokole z kontroli),
  - żądanie okazania zezwoleń na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych.
6. Czynności kontrolne można wykonywać w obecności przedsiębiorcy, jego pełnomocnika lub osoby zatrudnionej przez przedsiębiorcę np. sprzedawcę.
7. Przedsiębiorca zobowiązany jest zapewnić warunki do sprawnego przeprowadzenia kontroli.
8. Z przeprowadzonej kontroli sporządza się protokół, który wraz z wnioskami niezwłocznie przekazywany jest przedsiębiorcy, inspektorowi ds. działalności gospodarczej, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Wójtowi Gminy Słupsk.